

ISSN 2537-1363
ISSN-L 2537-1363

REVISTA ACADEMIEI DE ȘTIINȚE ALE SECURITĂȚII NAȚIONALE ANUL VI, 2021 NR.2 (11)

RASSN

Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale

NR. 2 / 2021

ȘTIINȚE MILITARE

INFORMAȚII ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

ORDINE PUBLICĂ

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Prof.univ.dr. **Gabriel-Florin MOISESCU** – președinte

Prof.dipl.eng, **Pavel NEČAS**, PhD, MBA, dr.h.c., Faculty of Political Science and International Relations, Unicvversity of Matej Bel, Slovakia;

Prof. assit. **Jan RAJCHEL** – University of Natural Sciences and Humanities, Polonia;

Prof. **Miroslav KELEMEN**, Tehnical University of Košice, Slovakia;

Prof. univ. dr. **Mihail ANTON**

Prof. univ. dr. **Gheorghe BOARU**

Prof. univ. dr. **Viorel BUȚA**

Prof. univ. dr. **Dan CAVAROPOL**

Prof. univ. dr. **Valentin DRAGOMIRESCU**

Prof. univ. dr. **Costel DUMITRESCU**

Prof. univ. dr. **Daniel DUMITRU**

Prof. univ. dr. **Teodor FRUNZETI**

Prof. univ. dr. **Gabriel OPREA**

Prof. univ. dr. **Cristian-Florin POPESCU**

Prof. univ. dr. **Gheorghe TOMA**

Prof. univ. dr. **George-Marius ȚICAL**

Conf. univ. dr. **Florin NEACȘA**

Conf. univ. dr. **Diana Elena ȚUȚUIANU**

Dr. **Petru ȚĂGOREAN**

Colegiu de redacție

Redactor-șef - Prof.univ.dr. **Costel DUMITRESCU**

Redactor-șef adjunct - Prof.univ.dr. **George-Marius ȚICAL**

Membri

Prof. univ. dr. **Mihail Anton**

Prof. univ. dr. **Valentin Dragomirescu**

Prof. univ. dr. **Daniel Dumitru**

Conf.univ.dr. **Diana-Elena Țuțuianu**

Col. (r.) **Nelușa Solbă**

Secretar redacție - Conf.univ.dr. **Florin Neacșa**

*Revista
Academiei de Științe
ale Securității Naționale*

Editată de Academia de Științe ale Securității Naționale

Revistă indexată în baze de date internaționale
(SSRN, ResearchBib, Scipio)

ISSN 2537-1363
ISSN-L 2537-1363

CUPRINS

EDITORIAL	7
<i>Col.(r.) prof.univ.dr. Costel DUMITRESCU</i>	
INFLUENȚA CHINEI PE CULOARUL MARITIM ORIENTUL MIJLOCIU, MAREA CHINEI DE SUD, PENTRU CONTROLUL TRAFICULUI NAVAL ÎN ZONĂ.....	16
<i>Col.(r.) prof.univ.dr. Cristian Florin POPESCU</i>	
IMPACTUL GLOBALIZĂRII ASUPRA SECURITĂȚII ALIMENTARE A ROMÂNIEI, MEMBRĂ A UNIUNII EUROPENE	39
<i>Col. (r.) prof.univ.dr. Daniel DUMITRU</i>	
RESURSA UMANĂ - COMPONENTĂ NECESARĂ SUPRAVIEȚUIRII ÎN CAZ DE CONFLICT ARMAT PENTRU ORICE ȚARĂ CA NAȚIUNE	52
<i>Col.(r.) prof.univ.dr. Costel DUMITRESCU</i>	
DEFINIREA CAPABILITĂȚILOR DE APĂRARE PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE	61
<i>Mr. dr. Sînziana IANCU</i>	

EDITORIAL

VIZIUNEA STRATEGICĂ ȘI DOCTRINARĂ A ACTORILOR GLOBALI

Timp de mulți ani, începând cu nașterea și dezvoltarea sistemului westfalian, actorii din relațiile internaționale și politica mondială (adică cei care modelează activ procesele politice la nivel internațional) au fost statele, în primul rând statele conducătoare.

O piatră de hotar semnificativă în studiile actoriei internaționale a fost publicarea, în anul 1972, a cărții editate de J. Nye și R. Keohane, *Transnational Relations and World Politics*¹. Autorii au formulat ideea transformării modelului westfalian al lumii sub influența activităților actorilor transnaționali nestatali (ANT). Aceasta a marcat începutul uneia dintre direcțiile neoliberalismului: transnaționalismul sau pluralismul. J. Nye și R. Keohane au extins conceptul de actoritate pe arena internațională: alături de state, participanții nestatali au început să acționeze ca actori în politica mondială.

Desigur, cercetătorii au atras anterior atenția asupra activității actorilor nestatali. Astfel, reprezentantul mișcării realiste A. Wolfers a remarcat faptul că actorii nestatali depășeau granițele naționale, însă acest fenomen era considerat de el, ca de toți (neo)realiștii, ca fiind de puțin interes din punct de vedere al influenței sale asupra proceselor politice din lume². Cu alte cuvinte, ei erau participanți, dar nu actori, în procesele politice.

¹ Keohane RO și Nye JS, *Introducere. Relații transnaționale și politică mondială*. RO Keohane, JS Nye (Eds.). Cambridge: Harvard University Press, 1972.

² Wolfers A., *Actorii din politica mondială. Aspecte teoretice ale relațiilor internaționale*. WTR Fox (Ed.). Notre Dame, Indiana: Univ. al Editura Notre Dame, 1959, pp. 75-87.

J. Nye și R. Keohane au observat deja efectul de rețea al influenței actorilor nestatali asupra politicii mondiale la începutul anilor 1970. De asemenea, au ilustrat grafic ideea formulată a transformării modelului politic al lumii, atunci când interacțiunea transnațională a altor actori a fost adăugată la interacțiunea interstatală.

O revoluție a început în politica mondială

Ulterior, ideea unei organizări în rețea a actorilor nestatali a fost dezvoltată într-o serie de lucrări. Unul dintre primele studii în acest domeniu a fost realizat de M. Castells, care a demonstrat efectul de rețea al interacțiunii dintre orașe³.

Studiile ulterioare asupra actorilor nestatali s-au împărțit în două grupuri:

- primul grup s-a concentrat pe activitățile anumitor actori transnaționali: corporații transnaționale, organizații religioase, organizații neguvernamentale, conexiunile și relațiile acestora etc.⁴;

- al doilea grup include lucrări care au încercat să tragă concluzii generale cu privire la activitățile diferiților actori ⁵.

În același timp, studiile autorilor aparținând primului grup au servit, într-o anumită măsură, drept material empiric pentru analiză și comparație.

Complexitatea studiilor comparative ale actorilor din politica mondială constă în faptul că nu există un criteriu unic pentru compararea unor actori, care sunt atât de diferiți în multe privințe. Mai mult, definiția actorilor nestatali este dată prin negație, adică prin ceea ce acești actori nu sunt, și anume, nu sunt state ⁶.

Ordine mondială sau anarhie mondială? O privire asupra sistemului modern de relații internaționale

Un pas în depășirea problemei găsirii unui criteriu pentru compararea actorilor a fost opera lui T. Risse. Acesta a încercat să compare

³ Castells M., *Ascensiunea societății rețelei, Era informației: economie, societate și cultură*. Cambridge, MA: Blackwell, 1996.

⁴ Vezi, de exemplu: Mansbach RW, Ferguson YH, Lampert DE, *Rețeaua politicii mondiale: Actorii nestatali în sistemul global*. NJ: Prentice-Hall, 1976; Rosenau JN, *Studiul interdependenței globale: Eseuri despre transnaționalizarea afacerilor mondiale*. L.: Frances Pinter, 1980.

⁵ *Actorii nestatali în politica mondială*, Ed. de Josselin D., Wallace W. NY: Palgrave, 2001.

⁶ Articolul lui Norbert Götze citat în această antologie, în special, discută problema numirii unuia dintre cei mai recunoscuți actori nestatali din politica mondială – organizațiile non-guvernamentale internaționale.

actorii transnaționali în funcție de o serie de parametri, în special în funcție de resurse (resurse politice, economice, informaționale etc.) și de natura organizației (de rețea sau ierarhică)⁷.

Dezbateri academice au apărut și cu privire la faptul dacă organizațiile interguvernamentale, atât regionale, cât și globale, ar trebui considerate actori statali sau nestatali? Faptul că organizațiile internaționale, pe de o parte, sunt create de state și, pe de altă parte, joacă un rol destul de independent pe scena mondială, face ca problema clasificării lor ca actori statali să fie ambiguă. De exemplu, C. Kegley și J. Wittkopf le consideră, fără nicio îndoială, ca fiind deținute de stat⁸. Alții cred că ar trebui clasificate drept organizații neguvernamentale. Argumentele acestora, conform lui K. Archer, se rezumă la următoarele:

- unele organizații interguvernamentale permit teritoriilor care nu sunt state suverane să participe ca membri. Astfel de organizații includ, de exemplu, Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor (UIT), Organizația Meteorologică Mondială;
- unele organizații interguvernamentale au structuri comune cu organizații neguvernamentale;
- organizațiile internaționale se formează pe baza deciziilor puterii executive a statului. Alte structuri ale guvernului nu participă la acest proces⁹.

O întrebare similară se pune și în legătură cu orașele și regiunile intrastatale. Pe scena internațională, ele se comportă adesea destul de independent, formând anumite tendințe în dezvoltarea politică mondială. În același timp, ele fac parte din statul național. Astfel, potrivit principalului cercetător al orașelor globale, S. Sassen, orașele acționează ca un fel de intermediar între mediul de afaceri și statul național¹⁰.

⁷ Risse Th., *Actori transnaționali și politică mondială. Manual de relații internaționale*. Ed. de W. Carlsnaes, Th. Risse, B. A. Simmons. - L., ao: Sage, 2002. pp. 255-274.

⁸ Kegley Ch.W. *Politica mondială: tendință și transformare*. Ediția a unsprezecea. Belmont: Thomson Higher Education, California, 2007.

⁹ Archer C., *Organizații internaționale*. Ediția a 3-a L.-NY: Routledge, 2001.

¹⁰ Sassen S., *Statul și orașul global*, Khagram S., Levitt P. (Eds.). *Studiile transnaționale*. NY Routledge, 2008. p. 78.

În viitor, ne putem aștepta la o intensificare a procesului de formare a noilor actori în politica mondială, cu o creștere corespunzătoare a resurselor acestora.

Schimbări intense au loc în rândul actorilor politicii mondiale, la sfârșitul secolului al XX-lea – începutul secolului al XXI-lea. Acestea sunt exprimate în cele ce urmează:

1. Scara transnaționalizării (cu alte cuvinte, amploarea activității dincolo de granițele naționale ale unui stat) a devenit enormă. Conform diferitelor estimări, există între 7.000¹¹ și 30.000 de organizații non-guvernamentale internaționale¹². Astfel de discrepanțe semnificative între estimări se datorează criteriilor utilizate pentru definirea ONG-urilor internaționale. În ceea ce privește afacerile, potrivit Băncii Mondiale, la mijlocul anilor 2000 existau 77.000 de corporații transnaționale¹³, iar numărul lor continuă să crească. În același timp, nu doar companiile mari, ci și cele mijlocii și mici sunt active pe scena internațională. Întreprinderile mici și mijlocii au structuri destul de flexibile, în mare parte interconectate, care se adaptează bine la diverse condiții, inclusiv la cele în schimbare.

Transnaționalizarea se exprimă și în mulți alți parametri, în special în mobilitatea populației, libertatea de mișcare peste granițele naționale, includerea aproape a tuturor țărilor și regiunilor în relații transnaționale etc. Rezultatul acestui proces este dezvoltarea interdependenței prin „conectarea” diferitelor centre și crearea unor structuri complexe de rețea de interacțiune.

2. Odată cu procesul de transnaționalizare, are loc și un proces de hibridizare a actorilor, precum și de împletire a funcțiilor acestora. Esența acestui fapt ne relevă, în primul rând, imposibilitatea împărțirii stricte a actorilor în statali și nestatali. Acest proces a început să se dezvolte deosebit de intens în secolul XXI. Se creează diverse tipuri de parteneriate și anume: guvern și afaceri, ONG-uri și guvern, afaceri și ONG-uri etc.

¹¹ Bloodgood E. *Anuarul organizațiilor internaționale și al cercetării cantitative a actorilor non-statali. Ghidul de cercetare Ashgate pentru actorii non-statali*. Ed. de B. Renalda. Aldershot: Ashgate, 2011, pp. 19-33.

¹² Kegley Ch.W. *Politica mondială: tendință și transformare*. Ediția a unsprezecea. Belmont: Thomson Higher Education, California, 2007.

¹³ Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD). *Investiții mondiale. Raport 2006*. Mod de acces: http://www.unctad.org/en/docs/wir2006_en.pdf

Totodată, se constată o estompare a funcțiilor specifice ale anumitor actori. Astfel, în regiunile de conflict observăm astăzi o implicare la scară largă a companiilor militare private. De exemplu, în timpul operațiunii militare americane în Irak, din anul 2003, fiecare a zecea persoană implicată de partea americană făcea parte din așa-numitele companii private de securitate. Acestea au rezolvat probleme de logistică, instruire a personalului etc.¹⁴

În același timp, statul, uneori, nu numai că îndeplinește funcții de reglementare în sfera economică, ci devine și un actor în sine. Astfel, Islanda a urmat această cale, cumpărând numeroase companii europene înainte de criza din 2008, acumulând, în același timp, datorii. Drept urmare, s-a aflat în pragul incapacității de plată. Deși existau mecanisme pentru a preveni astfel de comportamente riscante în raport cu entitățile private, acestea nu se aplicau statelor naționale.

În cele din urmă, mediul de afaceri se implică din ce în ce mai mult în sfera socială. O dovadă în acest sens este apariția în secolul XXI a Pactului Global al ONU. Responsabilitatea socială a structurilor de afaceri la scară globală este o funcție nouă pentru statele membre.

3. Schimbări radicale se observă la nivelul actorilor cheie din relațiile internaționale – statele. În primul rând, există o **stratificare a potențialului de resurse** al statelor. Anterior, resursele statului erau în mare parte contopite într-una singură, ceea ce asigura conducerea statelor. La sfârșitul secolului XX - începutul secolului XXI, alături de resursa militar-politică independentă, se disting din ce în ce mai clar diverse alte tipuri de resurse economice (energetice, financiare etc.), precum și o resursă socio-umanitară. Un exemplu în acest ultim caz ar fi resursa educațională, care devine o componentă importantă a dezvoltării moderne a lumii. Un exemplu în acest sens este Australia, care, de la sfârșitul secolului trecut, a devenit lider mondial în furnizarea de servicii educaționale¹⁵.

În al doilea rând, există o **stratificare a statelor** care fac parte dintr-un singur sistem politic, numit westfalian, în raport cu acest sistem în sine. Se formează state predominant westfaliene, predominant post-westfaliene

¹⁴ Apud D. The Market for Force: *Consecințele privatizării securității*. Cambridge, University Press, 2005.

¹⁵ UNESCO. *Anuar statistic*, Paris, 1999.

(țări UE) sau predominant pre-westfaliene (de exemplu, Somalia)¹⁶. Fiecare dintre aceste categorii are propriile state, care sunt actori în politica mondială.

În al treilea rând, se dezvoltă **fenomenul „transstatalității”**. Esența acestuia constă în faptul că diverse ministere și departamente încep să interacționeze activ cu partenerii lor din străinătate. Primele manifestări ale acestui fenomen au fost observate încă din anul 1970, în exemplul Comunității Economice Europene. L.N. Lindberg și S.A. Scheingold au arătat cum ministerele agriculturii din șase țări ale Comunității Economice Europene, prin negocieri, au creat un fel de club pentru protejarea intereselor fermierilor și modernizarea agriculturii¹⁷.

La începutul secolului al XXI-lea, transnaționalismul depășește cu mult limitele UE și se răspândește în întreaga lume, lucru bine demonstrat în studiul lui A.-M. Slaughter¹⁸. În același timp, structurile guvernamentale implică și actori nestatali în interacțiunile cu partenerii străini. Acest lucru se observă în mod clar în exemplul învățământului superior din Europa, unde atât universitățile publice, cât și cele private, participă la Procesul Bologna.

4. Apar fenomene noi, care demonstrează clar rolul activ al structurilor și organizațiilor neguvernamentale. În scop ilustrativ, ne vom limita la câteva exemple. Primul este un exemplu de manual, când, la inițiativa unui număr de ONG-uri, la sfârșitul anilor 1990, la Ottawa, au fost semnate acorduri interstatale pentru interzicerea producerii și utilizării minelor antipersonal. Acest exemplu despre cum ONG-urile au devenit

¹⁶ Pentru mai multe detalii, vezi Poggi G. *State și sisteme statale: democratice, vestfaliene sau ambele?* Revista de Studii Internaționale, 2007, V. 33, pp. 577-595; Lebedeva M.M. *Actori ai politicii mondiale moderne: acțiuni locale – consecințe globale*, Lucrările celei de-a 4-a Convenții a Academiei Ruse de Relații Internaționale, *Spațiu și timp în politica mondială și relațiile internaționale*, Ed. A. Yu. Melville în 10 volume, T.1, Volumul 1, *Actori în spațiul și timpul politicii mondiale*, Ed. MM. Lebedeva. M.: MGIMO-RAMI, 2007, pp. 43-54.

¹⁷ Lindberg LN și Scheingold SA (1970) *Așteptatele schimbări în Europa: Modele de schimbare în Comunitatea Europeană*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1970.

¹⁸ Slaughter, Anne-Marie. *O nouă ordine mondială*, Princeton University Press, Princeton; Oxford, Comunitate, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1970.2004.

inițiatorii acordurilor între state a fost larg abordat în literatura științifică străină¹⁹.

Un alt exemplu îl reprezintă atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 și Al-Qaeda, ca actor în politica mondială. Acest exemplu a fost analizat de multe ori în literatura de specialitate. Într-un sens mai general, în tradiția cercetării s-a format o întreagă direcție pentru studierea actorilor non-statali care utilizează violența (actori non-statali violenți)²⁰. Trebuie menționat că tehnologiile moderne permit unui participant slab să devină puternic în ceea ce privește provocarea de rău altora, ceea ce contribuie la dezvoltarea unor astfel de actori, sporindu-le influența asupra politicii mondiale.

În sfârșit, un alt exemplu, care, spre deosebire de cele anterioare, nu a primit analiza cuvenită în literatura științifică. În anul 2001, analistul J. O'Neill de la Goldman Sachs a identificat un grup de țări cu economii în dezvoltare rapidă și atractive din punct de vedere al investițiilor: Brazilia, Rusia, China și India (BRIC). Aceste țări în sine nu se vedeau la acel moment ca un grup. Ulterior, au început să adopte contururile organizaționale și politice ale unui grup și să organizeze întâlniri, iar puțin mai târziu au invitat Africa de Sud. Este dificil de spus cum vor funcționa BRICS în viitor și care este viitorul lor în general, dar însuși faptul influenței unui actor nestatal asupra formării proceselor politice este important. Structura comercială non-guvernamentală Goldman Sachs a acționat ca un actor politic, „creând” o asociație interstatală. În acest sens, agențiile de rating pot fi numite un actor nou, emergent în politica mondială.

5. Recent, am observat din ce în ce mai multe procese de formare a unor noi actori în politica mondială sau a unor participanți care se apropie de această categorie. Exemplul Goldman Sachs ilustrează bine apariția unui nou actor. Este demn de remarcat faptul că, în acest caz, structura afacerii nu a folosit atât o resursă economică sau financiară, cât una informațională.

În viitorul apropiat, ne putem aștepta la o intensificare a procesului de formare a noilor actori în politica mondială, cu o creștere

¹⁹ Vezi, de exemplu, Bray J. Web Wars: *ONG-uri, companii și guverne într-o lume conectată la internet*, Greener Management International, 1998, Iarnă, Numărul 24, pp. 115-129. Mod de acces: <http://www.shockandawe.us/archives/Environment/webwars.htm>

²⁰ Troy S. Thomas. TS, Kiser St. D., Casebeer WD Warlords Rising: *Confruntarea actorilor nestatali violenți*. NY: Rowman și Littlefield, 2005.

corespunzătoare a resurselor acestora. De exemplu, evenimentele din Orientul Mijlociu, cunoscute sub numele de „Primăvara Arabă”, au demonstrat potențialul resursei de mobilizare a actorilor nestatali, deși această mobilizare a fost limitată la nivel regional.

Schimbările descrise sunt observate atât la nivelul statelor, cât și al actorilor nestatali. Influența crescândă a acestora din urmă asupra proceselor politice care au loc în lume suscită tot mai mult interes în a fi cercetate la nivel internațional. Este evident că studiul actorilor din politica mondială se va intensifica și diferenția în viitor. Aceasta înseamnă că se așteaptă ca acest domeniu de cercetare să se dezvolte rapid.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Archer C. *Organizații internaționale*, Ediția a 3-a L., NY: Routledge, 2001.
2. Bloodgood E. *Anuarul organizațiilor internaționale și al cercetării cantitative a actorilor non-statali. Ghidul de cercetare Ashgate pentru actorii non-statali*, Ed. de B. Renalda, Aldershot: Ashgate, 2011.
3. Bray J. Web Wars *ONG-uri, companii și guverne într-o lume conectată la internet. Greener Management International*, 1998, Iarnă, Nr. 24. Mod de acces: <http://www.shockandawe.us/archives/Environment/webwars.htm>
4. Castells M. *Ascensiunea societății rețelei, Era informației: economie, societate și cultură*. Cambridge, MA: Blackwell, 1996.
5. Kegley Ch.W. *Politica mondială: tendință și transformare*. Ediția a unsprezecea. Belmont: Thomson Higher Education, California, 2007.
6. Keohane RO și Nye JS *Introducere. Relații transnaționale și politică mondială*. Cambridge: Harvard University Press, 1972.
7. Lindberg LN și Scheingold SA *Așteptatele schimbări în Europa: Modele de schimbare în Comunitatea Europeană*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1970.
8. Mansbach RW, Ferguson YH, Lampert DE *Rețeaua politicii mondiale: Actori nestatali în sistemul global*. NJ: Prentice-Hall, 1976; Rosenau JN *Studiul interdependenței globale: Eseuri despre transnaționalizarea afacerilor mondiale*. L.: Frances Pinter, 1980.
9. Poggi G. *State și sisteme statale: democratice, vestfaliene sau ambele?* / Revista de Studii Internaționale, 2007, V.33. pp. 577-595; Lebedeva M.M. *Actori ai politicii mondiale moderne: acțiuni locale – consecințe globale*. Lucrările celei de-a 4-a Convenții a Academiei Ruse de Relații Internaționale Spațiu și timp în politica mondială și relațiile internaționale, Ed. A. Yu. Melville în 10 volume, T.1, Volumul 1, *Actori în spațiul și timpul politicii mondiale*, Ed. MM. Lebedeva. – M.: MGIMO-RAMI, 2007.

10. Risse Th. *Actori transnaționali și politică mondială. Manual de relații internaționale.* Ed. de W. Carsnaes, Th. Risse, B. A. Simmons. L., ao: Sage, 2002.
11. Sassen S. *Statul și orașul global.* Khagram S., Levitt P. (Eds.). Studiile transnaționale. - NY Routledge, 2008.
12. Slaughter, Anne-Marie *O nouă ordine mondială,* Princeton University Press, Princeton; Oxford, Comunitate, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1970.2004.
13. Troy S. Casebeer WD Warlords Rising: *Confruntarea actorilor nestatali violenți.* NY: Rowman și Littlefield, 2005.
14. Wolfers A. *Actorii din politica mondială. Aspecte teoretice ale relațiilor internaționale.* WTR Fox (Ed.). Notre Dame, Indiana: Univ. al Editura NotreDame, 1959.
15. *** Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD). Investiții mondiale. Raport 2006. Mod de acces: http://www.unctad.org/en/docs/wir2006_en.pdf
16. *** D. The Market for Force: Consecințele privatizării securității. – Cambridge: University Press, 2005.
17. *** UNESCO. Anuar statistic. Paris, 1999.

Col.(r.) prof. univ. dr. Costel DUMITRESCU

Redactor-șef

al Revistei Academiei de Științe ale Securității Naționale

INFLUENȚA CHINEI PE CULOARUL MARITIM ORIENTUL MIJLOCIU, MAREA CHINEI DE SUD, PENTRU CONTROLUL TRAFICULUI NAVAL ÎN ZONĂ

CHINA'S INFLUENCE ON THE MIDDLE EAST MARITIME CORRIDOR, THE SOUTH CHINA SEA FOR NAVAL TRAFFIC CONTROL IN THE AREA

Prof.univ.dr. Cristian Florin POPESCU

Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale din România

e-mail: cfigh.popescu@gmail.com

Rezumat: Cea mai semnificativă transformare din istoria strategică modernă a fost transformarea Chinei, dintr-o putere terestră într-o putere maritimă.

Aceasta privește nu doar implementarea unui program ambițios de construcție navală, ci, într-o măsură mai mare, strategia de dominație maritimă, în special în zona de dominație politică și economică a Chinei.

Detectarea, identificarea și urmărirea navelor pe mare se numără printre cele mai fundamentale sarcini de informații și supraveghere (I&S) pe care orice țară trebuie să le îndeplinească, dacă dorește să exercite controlul asupra unei regiuni maritime - un obiectiv pe care China a căutat de mult timp să îl atingă în apele de pe coasta sa de est.

Prin urmare, nu este surprinzător faptul că China, mai ales de la începutul anilor 2010, și-a sporit semnificativ capacitățile de informații și supraveghere în aceste ape, în special în Marea Chinei de Sud.

Cuvinte-cheie: linia cu nouă linii, radiogonia de înaltă frecvență, sateliți, radare, rețeaua de informații Blue Ocean, stațiile electronice.

Abstract: The most significant transformation in modern strategic history has been China's transformation from a land power to a sea power.

This concerns not only the implementation of an ambitious shipbuilding program, but, to a greater extent, the strategy of maritime dominance, especially in the area of China's political and economic dominance.

Detecting, identifying, and tracking ships at sea are among the most fundamental intelligence and surveillance (I&S) tasks that any country must perform if it is to exercise control over a maritime region—a goal that China has long sought to achieve in the waters off its east coast.

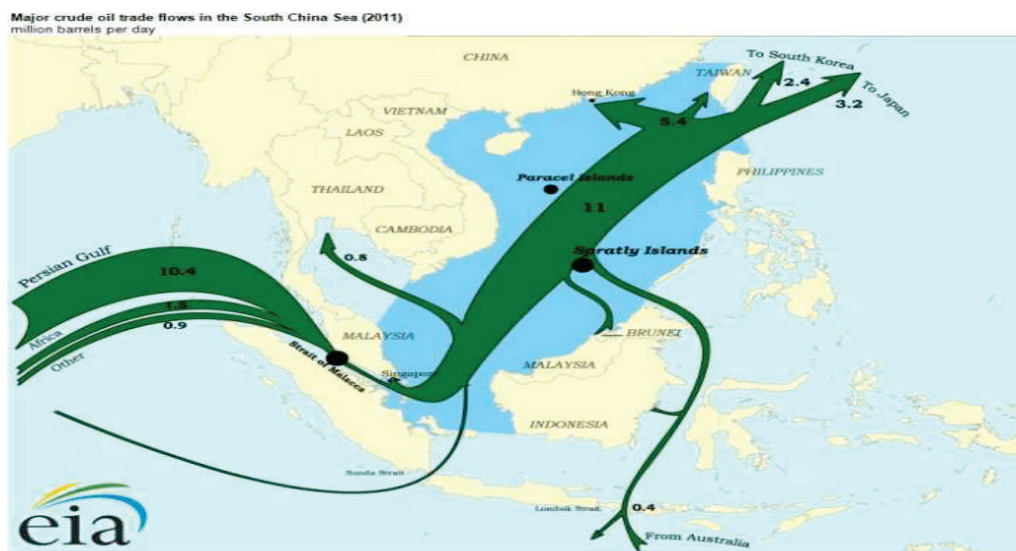
It is therefore not surprising that China, especially since the early 2010s, has significantly increased its intelligence and surveillance capabilities in these waters, especially in the South China Sea.

Keywords: nine-line line, high-frequency radiogony, satellites, radars, Blue Ocean information network, electronic stations.

Având în vedere datele destul de bune ale R&N privind locația, cursul și viteza navei, ne putem aștepta acum ca navele marinei chineze sau ale pazei de coastă care patrulează zona să aibă puține probleme în a o intercepta.

Însă Beijingul nu s-a oprit aici. Continuă să investească masiv în resurse de colectare a informațiilor mai precise și mai prompte în zonă, ceea ce ridică întrebarea dacă China intenționează cu adevărat să dezvolte o rețea de cercetare și inovare capabilă să atace navele inamice aflate la mare distanță, capabilă să furnizeze informații de țintire către rachete.

Conform unor estimări, jumătate din comerțul maritim mondial trece prin Marea Chinei de Sud.

Principalele rute de transport al țițeiului prin Marea Chinei de Sud, în milioane de barili pe zi

Este o rută vitală pentru Japonia, care importă aproximativ 80% din petrolul său din Orientul Mijlociu prin intermediul petrolierelor, iar acolo se găsesc zăcămintele potențial bogate în minerale și resurse piscicole subacvatice.

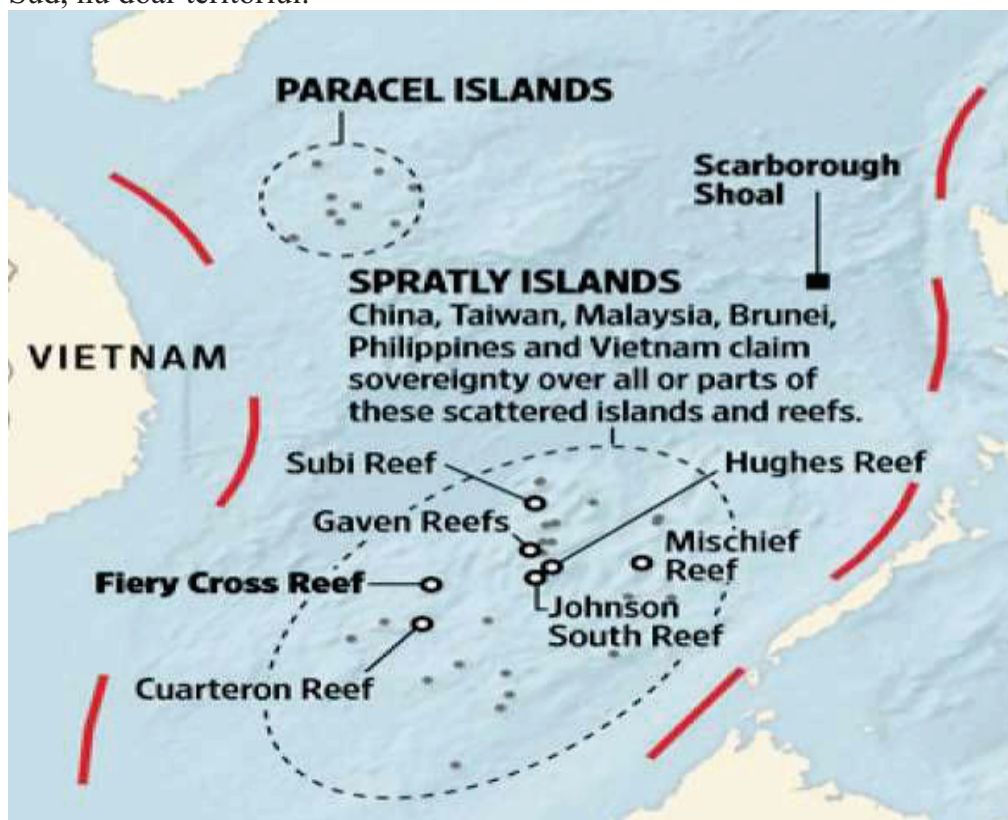
Linie cu nouă linii

Vastele revendicări ale Chinei asupra Mării Chinei de Sud (care stau la baza unei dispute teritoriale continue între China și vecinii săi) se bazează pe linia cu nouă linii a Chinei.

Ce este linia cu nouă linii?

Este o serie de „linii mov” care coboară din China, ocolesc Filipinele, aproape până în Indonezia, și apoi se întorc prin Malaiezia și Vietnam până în China.

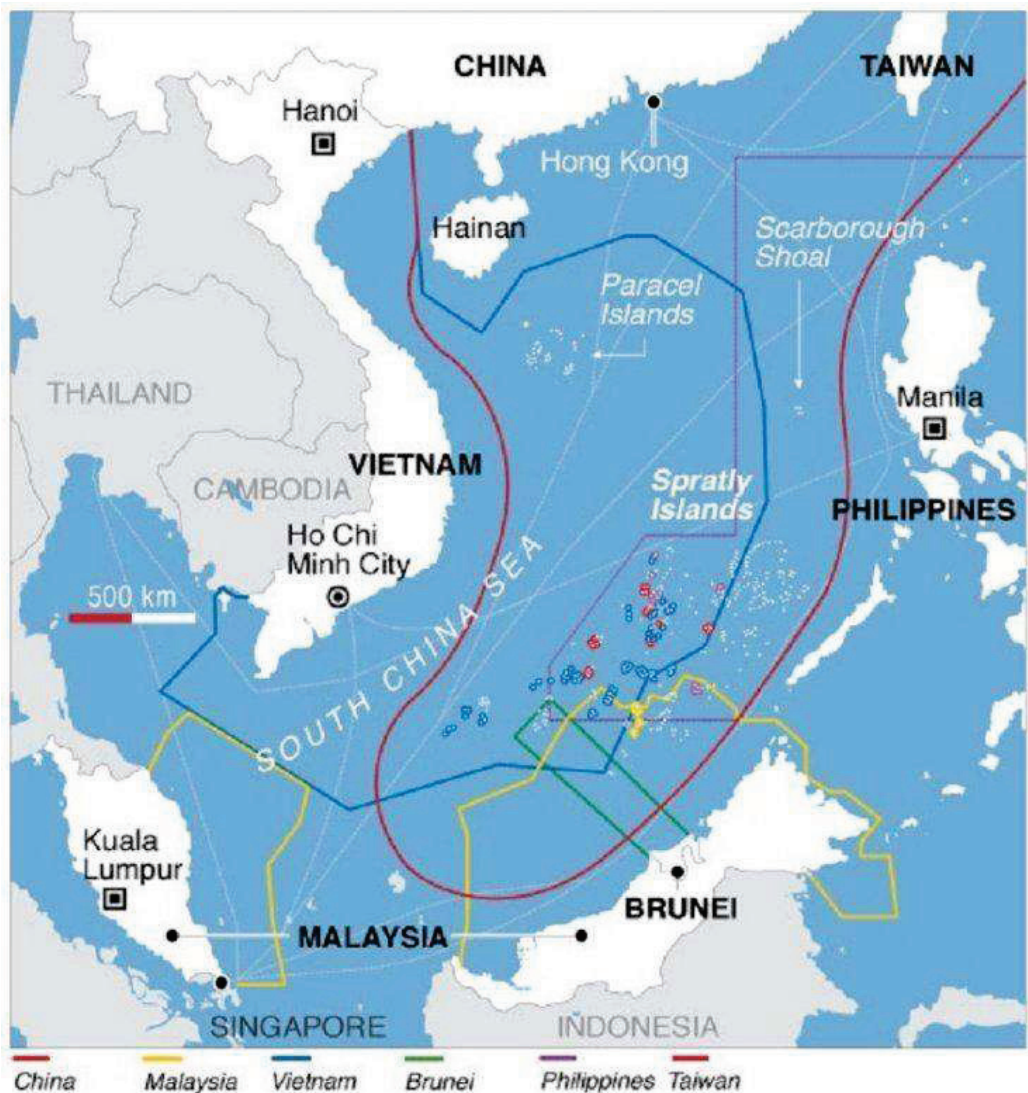
Acestea dau impresia că China revendică întreaga Mare a Chinei de Sud, nu doar teritoriul.

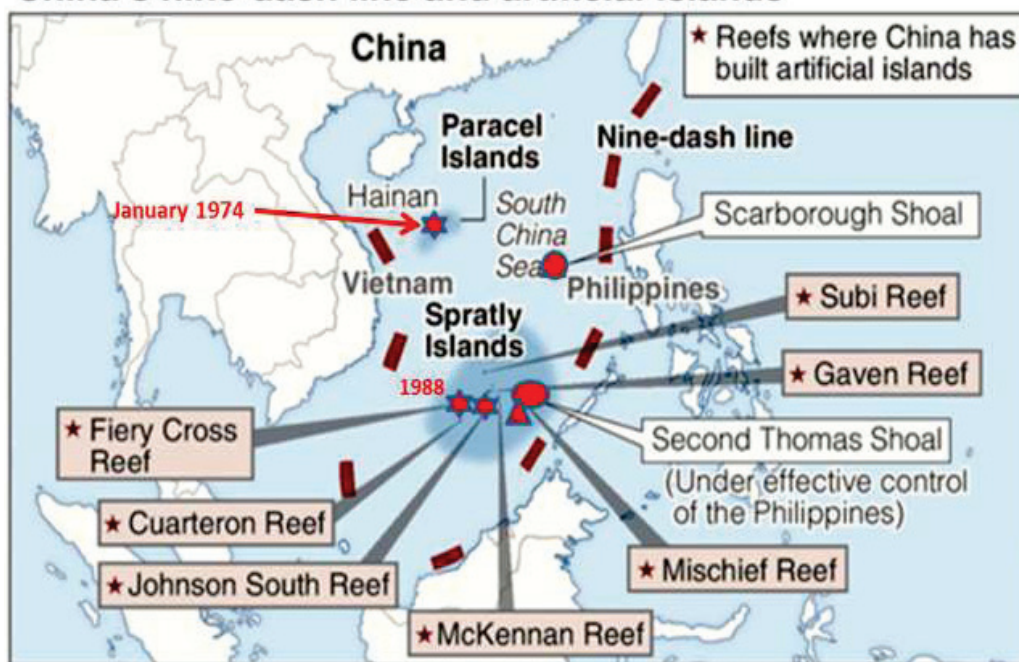

Beijingul folosește aceste linii pentru a marca revendicările de suveranitate asupra a aproximativ 90% din apele disputate din Marea Chinei de Sud, o zonă care se întinde pe 1.243 de mile de continentul chinez.

China a stabilit numeroase instalații militare în Marea Chinei de Sud, în special în Insulele Spratly și Paracel.

China's nine-dash line and artificial islands

Source for This Map: Wall Street Journal on 28 June 2016.

★ = Territory Taken by Military Assault

▲ = Taken by Covert Action

● = China is Blockading and Has Threatened to Seize

Facilitățile militare ale Chinei în interiorul „zonei cu nouă linii”

Activele serviciilor secrete chineze

Capacitățile de cercetare și tehnologie (R&N) pe care China le-a adunat în Marea Chinei de Sud acoperă o gamă largă de tehnologii. Fiecare are propriile avantaje și dezavantaje. Atunci când sunt integrate corespunzător într-o rețea robustă, acestea oferă comandanților chinezi o imagine din ce în ce mai precisă și consistentă a activității maritime din zonă.

Radiogonia de înaltă frecvență

Dintre toate tehnologiile de cercetare și dezvoltare utilizate de China, radiogoniometria este probabil cea mai longevivă.

Prin interceptarea emisiilor electronice de la o navă, o stație de radiogoniometrie poate estima o linie de direcție către aceasta. Cu direcții de la cel puțin două stații de radiogoniometrie distanțate corespunzător, locația unei nave poate fi estimată cu o precizie rezonabilă. Cu cât există mai multe stații de radiogoniometrie și cu cât acestea sunt mai aproape de ținta vizată, cu atât estimările lor vor fi mai precise.

De aceea, imaginile din satelit din anul 2018 care arată un nou sit de cercetare, dezvoltare și căutare pe reciful Mischief, ocupat de chinezi, din Spratlys, au fost remarcabile.

Acest lucru a îmbunătățit semnificativ și rețeaua de radiogoniometrie a Chinei în regiune.

Cu toate acestea, precizia radiogoniometriei are limitele sale, având în vedere dependența tehnologiei de condițiile atmosferice, care tind să se schimbe.

Vremea foarte agitată din Marea Chinei de Sud în timpul verii și toamnei complică sarcina de colectare a informațiilor. Mai mult, cantitatea mare de emisii electronice provenite de la rețelele de telefonie celulară, emițătoarele comerciale terestre și aeronavele și navele civile din zona Mării Chinei de Sud vor face și mai dificilă izolarea și identificarea emisiilor provenite de la un anumit obiect, de către radiogoniometri.

Sateți

Având în vedere limitele ELINT și ale tehnologiei ELINT, China a căutat, pe bună dreptate, să își completeze sistemul maritim ELINT cu sateți.

China se bazează în mare măsură pe domeniul spațial, posedând constelații de sisteme de inteligență electronică spațială (ELINT) și de inteligență pentru comunicații (COMINT), precum și sateți de fotorecunoaștere, imagistică și comunicații.

Pentru a monitoriza o zonă maritimă precum Marea Chinei de Sud, supravegherea implică două sarcini separate: detectarea și identificarea tuturor navelor pe o suprafață largă și apoi urmărirea navelor specifice în timp, după ce acestea au fost identificate ca obiecte de interes.

Chiar și dincolo de diferențele dintre echipamentele de la bord, orbitele sateților au un impact major asupra eficienței lor. Sateții geostaționari sunt proiectați să „plutească” deasupra Pământului și sunt, prin urmare, utili pentru monitorizarea continuă a unei zone specifice.

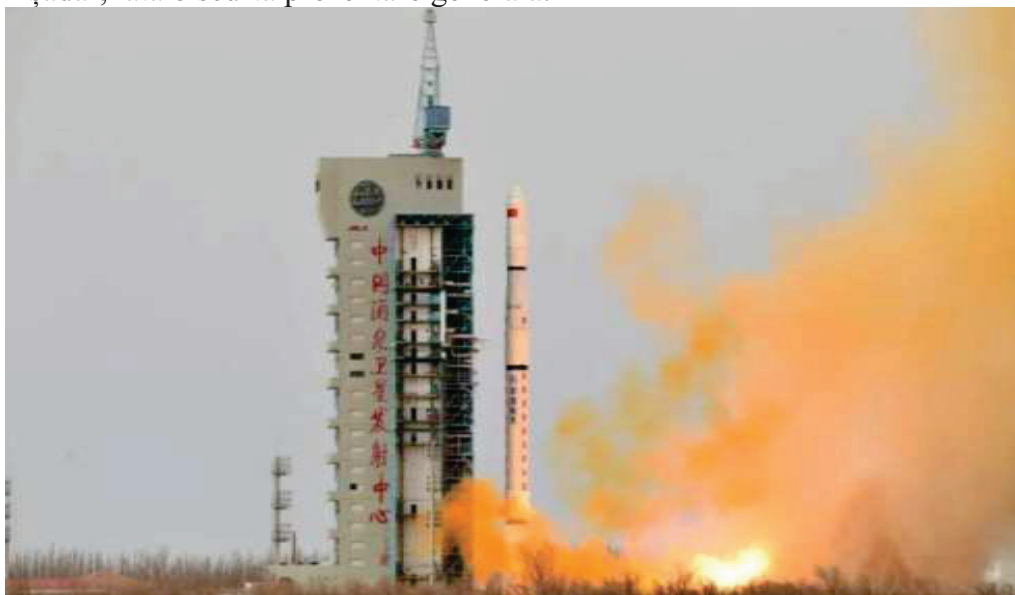
Dezavantajul este că pot face acest lucru doar la altitudini foarte mari ale orbitei lor staționare de 36.000 km, ceea ce reduce precizia datelor pe care le colectează.

În schimb, sateții care orbitează Pământul la altitudini relativ mici pot colecta date mult mai precise. Dar aceștia petrec doar o perioadă scurtă de timp deasupra unei anumite zone, lăsând lacune mari în misiunea lor.

Pentru a realiza acoperirea continuă necesară pentru țintirea maritimă, China are nevoie de o constelație multi-satelit și de un sistem eficient de control al sateților pe orbita terestră joasă.

Supravegherea spațială maritimă a Chinei merită un articol separat. Așadar, iată o scurtă prezentare generală.

Administrația Spațială Națională din China a lansat pe orbită un alt trio de sateliți pe 12 martie 2021, adăugându-i la rețeaua de sateliți spion. Cele două grupuri anterioare, lansate în aprilie 2018 și ianuarie 2021, au fost plasate pe orbite de aproximativ 1.100 pe 1.050 de kilometri, cu o înclinație de 63,4 grade.

Primul triplet, Yaogan-30, a fost lansat în spațiu pe 29 septembrie 2017. Adăugarea succesivă a triplețelor pe același plan orbital crește frecvența revizitării zonelor de recunoaștere.

În cele din urmă, va fi creată o constelație de 18 sateliți. Aceasta va permite sateliților să treacă peste zonă de 19 ori pe zi în modul de imagistică verticală sau de 54 de ori pe zi, în modul SIGINT.

Presa chineză afirmă că sateliții vor fi utilizați pentru „cercetarea mediului electromagnetic și la alte teste ale tehnologiilor conexe”.

Se crede că sateliții Yaogan sunt echipați cu diverse capacități optice, radar cu apertură sintetică și de recunoaștere electronică.

Viitoarea serie de sateliți Project Guineean (care înseamnă „supraveghere a valurilor mari”) dezvoltă până în prezent metode și echipamente pentru detectarea submarinelor scufundate și a altor obiecte până la o adâncime de 500 de metri.

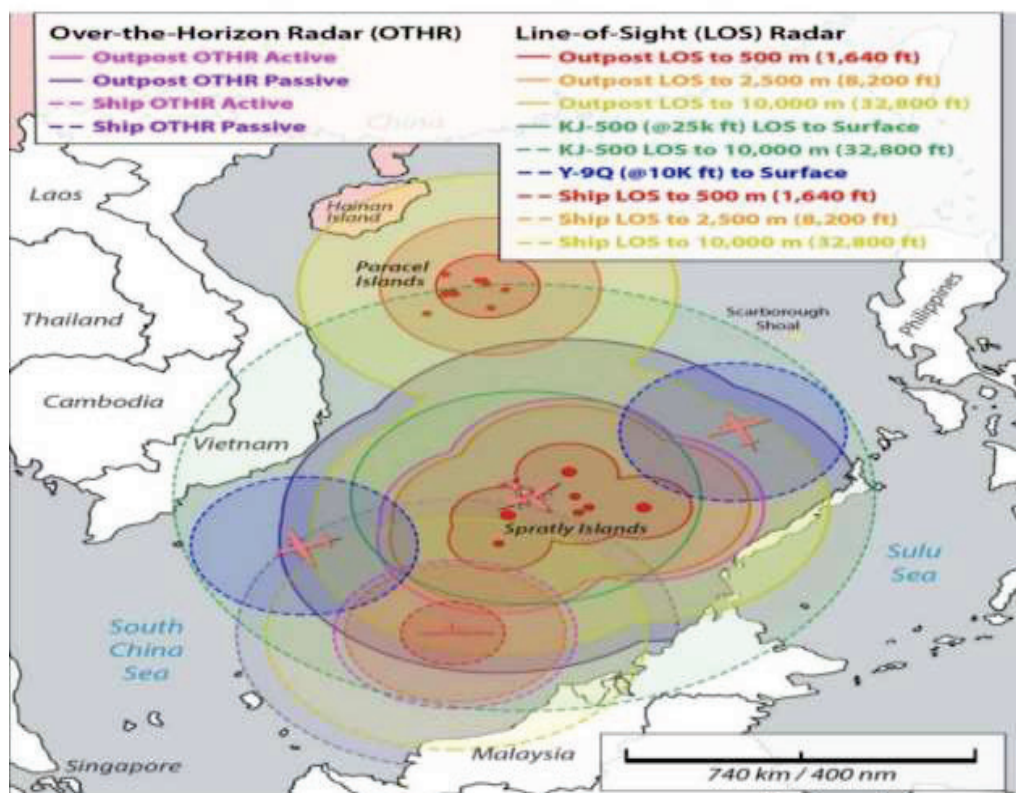
Radare terestre

China are, de asemenea, un număr mare de radare terestre.

Radarul este principalul mijloc de supraveghere a tuturor condițiilor meteorologice, pe o suprafață vastă. China are una dintre cele mai mari rețele radar din lume.

China a construit chiar și radare masive de retrodifuzie peste orizont, care utilizează ionosfera și suprafața mării pentru a detecta aeronave și nave aflate la mii de kilometri distanță. (În anul 2004, China a cumpărat primul său astfel de radar de la Rusia.)

Astfel de radare pot fi utile pentru detectarea și identificarea țintelor la distanțe mari. Deoarece utilizează lungimi de undă lungi, precizia lor este limitată, întrucât performanța senzorilor suferă de efecte negative de propagare. De asemenea, aceștia sunt supuși capriciilor ionosferei și condițiilor marine.

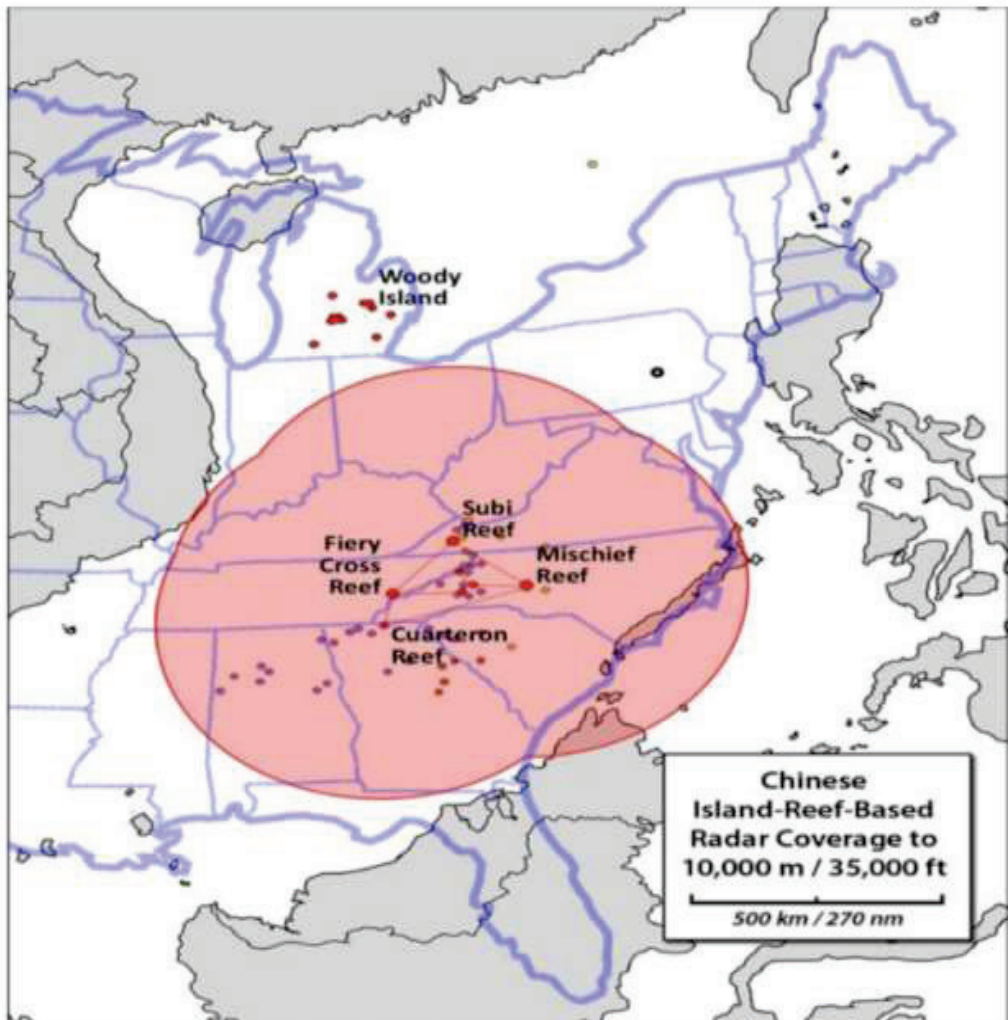

Radare aeriene și terestre în Marea Chinei de Sud

Radarele de coastă sunt mult mai utile pentru urmărirea și țintirea în mod fiabil a navelor pe mare, dar majoritatea au dificultăți în observarea țintelor aflate la o distanță mai mare de 200-250 km de țărm. Prin urmare, nu este surprinzător faptul că China a anunțat planuri de extindere în continuare a rețelei sale de radare de coastă și face acest lucru din anul 2014.

Printre primele instalații construite de China pe insulele sale artificiale din Spratlys, s-au numărat radarele.

Zona de acoperire a radarelor „insulare”

Radarele oferă cu siguranță Chinei informații mai consistente și mai precise despre situația din Marea Chinei de Sud. Cu toate acestea, apele regiunii sunt vaste și există lacune mari în acoperirea stațiilor radar terestre ale Chinei.

Radarele maritime rezolvă această problemă.

Radare maritime

O modalitate de a elimina aceste lacune în acoperire este construirea de radare pe mare, lucru pe care China a început să îl facă în anul 2016.

China a început să-și construiască „Rețeaua de Informații Oceanul Albastru”, un complex de radare construite pe platforme semi-submersibile fără pilot, în jurul Mării Chinei de Sud.

Multe dintre ele se află în apele chineze, dar unele plutesc în apele internaționale.

Proiectate pentru a fi desfășurate în ape mai adânci sau ancorate în ape puțin adânci, fiecare platformă se află între 10 și 20 de metri deasupra apei și are o suprafață de la 250 până la 300 de metri pătrați.

Începând cu anul 2020, cinci astfel de platforme au fost construite în jurul insulei Hainan și una în apropierea insulelor Paracel.

Rețeaua de informații Blue Ocean

Rețeaua de Informații Oceanul Albastru este dezvoltată de guvernul chinez „pentru a ajuta la explorarea, exploatarea și gestionarea mediului marin, folosind tehnologia informației”.

Potrivit revistei chineze Electronic Science & Technology, China intenționează să extindă Rețeaua de Informații Oceanul Albastru și să înceapă construcția completă a rețelei marine până în anul 2025.

Rețeaua este concepută pentru a „satisface nevoile urgente ale autorităților militare și civile de a obține informații în zonele maritime jurisdicționale ale Chinei”.

Bineînțeles, acest lucru ar putea stârni îngrijorări în rândul vecinilor Chinei, având în vedere ușurința cu care armata chineză poate accesa datele de la radarele rețelei.

În funcție de puterea lor de ieșire, radarele pot fi utilizate nu doar pentru detectare, identificare și urmărire, ci și pentru țintirea navelor pe mare. În sprijinul acestui fapt, China Military Online, un site web militar chinez, a descris platformele drept „un nou sistem pentru protejarea insulelor și recifelor din Marea Chinei de Sud”, încă din anul 2019.

China susține că sistemul de supraveghere este conceput pentru a oferi observații meteorologice, monitorizare a mediului și avertizare timpurie în caz de tsunami, pe lângă furnizarea de servicii de navigație și va ajuta, de asemenea, la protejarea construcției de insule artificiale în zonele disputate.

De asemenea, poate fi folosit pentru a monitoriza mișcările navale ale altor țări, inclusiv ale Statelor Unite.

Sistemul plutitor de supraveghere a fost construit de compania de stat China Electronics Technology Group Corporation (CETC), care produce produse de apărare de înaltă tehnologie, inclusiv senzori și platforme de comunicații.

În timp ce platforme plutitoare mai mici sunt utilizate pe scară largă în apele regiunii, o stație integrată mai mare a fost instalată pe o insulă. Sistemul integrat va ajuta China în cercetarea marină, precum și în construcția și protejarea recifelor.

Este nerealist să presupunem că datele senzorilor lor nu ar putea fi accesate de PLAN în scopuri militare.

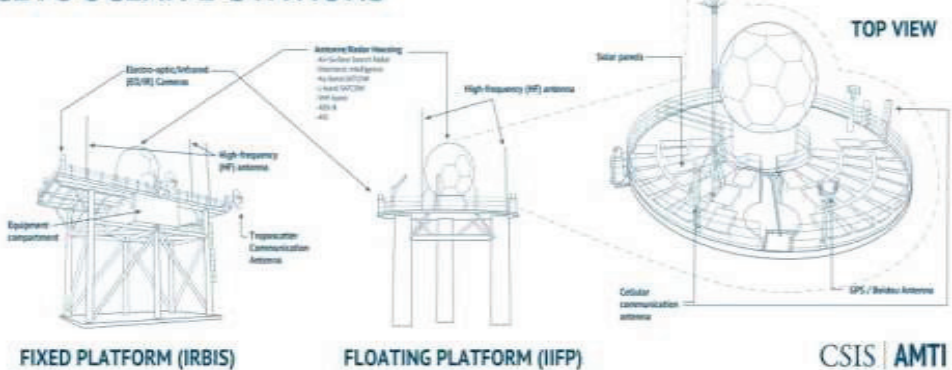
Și ar putea face parte dintr-o rețea de senzori mult mai mare, o mare parte din ea fiind „invizibilă sub valuri”.

Acest lucru ar spori avantajul strategic al Chinei față de alte țări din regiune și ar putea fi folosit pentru a urmări mișcările Marinei SUA.

Posibilitățile stațiilor electronice

La începutul anului 2016, cam în perioada lansării „platformei sale prototip”, CETC a început să depună cereri pentru mai multe brevete chinezești legate de un „sistem plutitor de monitorizare a informațiilor” și cel puțin un brevet american pentru un „sistem plutitor de supraveghere”.

Cererile de brevet CETC detaliază platformele plutitoare și multe dintre subsistemele acestora. Platformele plutitoare de 34 de metri lungime sunt alcătuite dintr-o punte superioară și una inferioară. Când sunt desfășurate, jumătate din platforma ancorată este scufundată pentru stabilitate.

Energia este furnizată de panouri solare amplasate în partea superioară a punții. Un generator de gaz poate oferi energie de rezervă, dacă este necesar. Conform descrierii sistemului, energia eoliană este oferită și ca opțiune de energie curată.

Atât platformele plutitoare, cât și cele fixe sunt proiectate pentru a găzdui o serie de senzori diferiți și pentru a acționa ca o legătură pentru informațiile pe care le colectează.

Brevetele pentru platformele plutitoare conțin doar referințe generale la integrarea „dispozitivelor de observare”, care pot colecta date de mediu, cum ar fi curenții, presiunea aerului, temperatura și salinitatea.

Nu se menționează în mod specific sistemele de monitorizare subacvatică, cum ar fi sonarul sau hidrofoanele, care pot fi susținute de

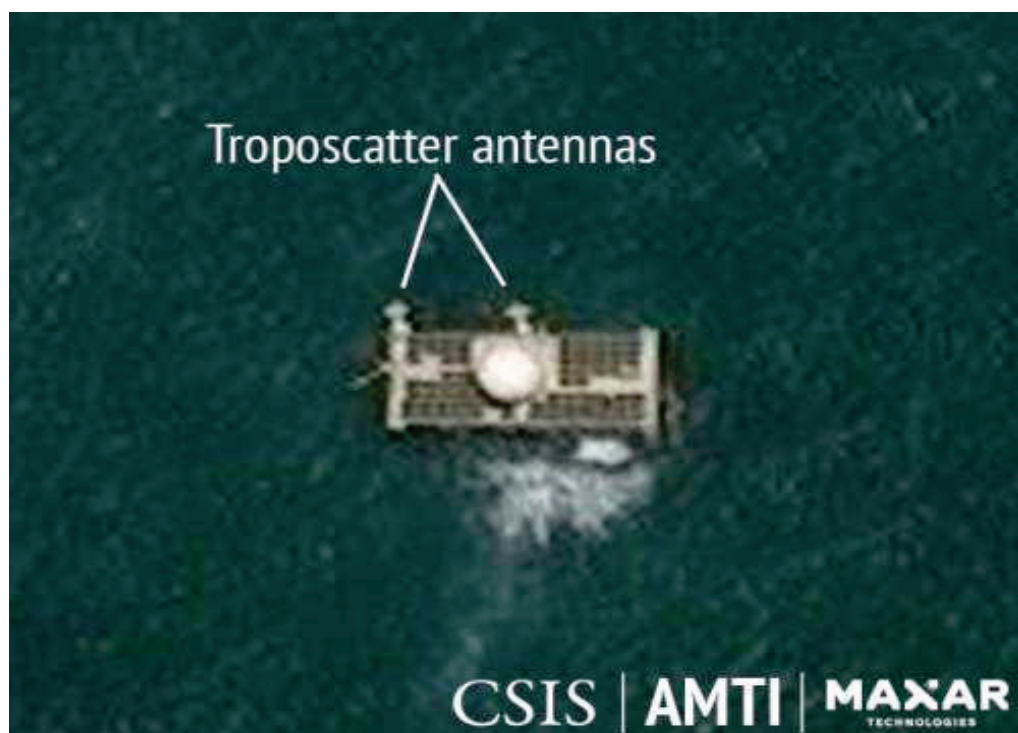

platforme plutitoare, dar există o notă care spune că „pot fi instalate suplimentar și alte tipuri de dispozitive de observare și dispozitive auxiliare adecvate pentru monitorizarea zonei acvatice”.

Cererile de brevet indică faptul că majoritatea funcțiilor de comunicații ale platformei plutitoare și o parte din capacitățile sale de detectare sunt adăpostite într-un carenaj de pe puntea superioară.

Sistemele de detectare includ o antenă de difuzare automată a semnalului dependent (ADS-B) și o antenă de sistem de identificare automată (AIS), precum și un mic radar de căutare aeriană și de suprafață.

Platformele fixe par să aibă unele capacități pe care omologii lor plutitori nu le au. O adăugire notabilă este prezența antenelor troposferice, vizibile pe partea de nord a platformei în fotografii și imagini din satelit.

Platformă fixă pe reciful Bombay, 28 aprilie 2020.

Sistemele de tropodifuzie asigură comunicații peste orizont prin împrăștierea semnalelor de microunde de moleculele de apă și praful din atmosferă.

Comunicațiile troposferice pot depăși 200 de mile marine. Antenele de pe reciful Bombay par a fi îndreptate spre instalațiile chinezești de pe Insula Woody, aflată la 46 de mile marine distanță.

Legăturile de comunicații prin tropodifuzie sunt excepțional de dificil de detectat, bruiat sau interceptat, în comparație cu comunicațiile prin satelit sau alte forme de comunicații radio.

Sistemul demonstrativ al rețelei de informații Blue Ocean

Anunțurile CETC descriu platforme de informații integrate plutitoare și fixe ca parte a unei Rețele de Informații Ocean Albastru, care poate include și alte componente, cum ar fi balize oceanice, senzori subacvatici fiși și mobili, inclusiv sonare și hidrofoane, vehicule aeriene fără pilot (UAV), vehicule subacvatice fără pilot (UUV) și vehicule de suprafață fără pilot (USV).

Platformele implementate până în prezent par să facă parte dintr-un „sistem demonstrativ”, conceput pentru a testa conceptul de rețea.

Cu aceste platforme, China și-a extins considerabil raza de acțiune a radarului în Marea Chinei de Sud, cu un lanț neîntrerupt între Hainan și bazele sale din Insulele Paracel și Spratly. Multe dintre aceste insule au deja stații radar. Iar un atol neocupat, Reciful Bombay, are acum una dintre platforme pe țărmul său.

SUA contestă vastele revendicări teritoriale ale Chinei în regiune, acuzând-o de militarizarea Mării Chinei de Sud și de încercarea de a intimida țările vecine, inclusiv Malaiezia, Filipine și Vietnam, care revendică, de asemenea, această zonă bogată în resurse.

Pentru a doua oară în februarie 2021, două grupuri de atac ale portavioanelor americane au efectuat exerciții comune în Marea Chinei de Sud, la câteva zile după ce o navă de război americană a navigat în apropierea insulelor controlate de China, în ape disputate care au devenit un alt punct de tensionare în relațiile dintre SUA și China.

Grupurile de atac ale portavioanelor Theodore Roosevelt și Nimitz au efectuat „numeroase exerciții menite să îmbunătățească interoperabilitatea și capacitățile de comandă și control”, a declarat

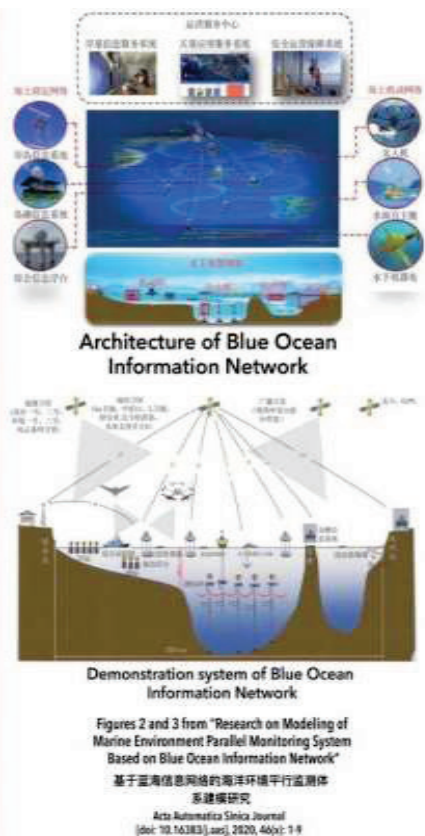

Marina într-un comunicat privind prima operațiune cu două portavioane pe calea navigabilă aglomerată din iulie 2020.

Cu câteva zile înainte de exercițiu, China a condamnat trecerea navei USS John McCain în apropierea Insulelor Paracel, controlate de China. SUA au numit misiunea, prima de acest fel de la preluarea mandatului de către președintele Joe Biden, o operațiune de libertate de navigație.

Caracteristici

CETC, deținută de stat, a dezvoltat cel puțin două tipuri de „stații electronice oceanice”, concepute pentru a extinde rețelele de informații și comunicații stabilite pe insulele și avanposturile Chinei din Marea Chinei de Sud.

CETC promovează platformele de informații pe rețelele de socializare încă de anul trecut. „Sistemul de informații insulă-recif”, aproape sigur platforma din imaginea de pe Reciful Bombay, este o platformă fixă, fără echipaj, concepută pentru a fi desfășurată pe un recif nelocuit, la o adâncime de până la 10 metri.

„Sistemul de informații al platformei plutitoare ancorate” este o stație electronică oceanică cu capacități practic identice, care poate fi desfășurată la adâncimi de 60 până la 4.000 de metri.

Platforma fixă a Recifului Bombay pare a fi prima stație electronică oceanică chineză, identificată de mass-media occidentală ca operând în Marea Chinei de Sud. Cu toate acestea, există deja cinci platforme plutitoare desfășurate în Marea Chinei de Sud, potrivit CETC și Administrației pentru Securitate Maritimă (MSA) din China.

Broșurile promoționale furnizate de CETC precizează că scopul platformelor Ocean E-Station este de a efectua supraveghere electronică, de a furniza comunicații maritime, de a asista la operațiunile de căutare și salvare și de a monitoriza mediul oceanic.

Platformele pot acționa, de asemenea, ca noduri de informații pentru a furniza energie și comunicații pentru o varietate de sisteme de la bord sau externe, inclusiv, de exemplu, un sistem de monitorizare a mediului subacvatic, un sistem sonar sau alt sistem subacvatic.

Platforma fixă măsoară 26 de metri lungime, 17 metri lățime și 10 metri înălțime.

Platforma plutitoare cilindrică are un diametru de 18 metri și o înălțime de 34 de metri. Jumătate din platformă este scufundată în apă, pentru a asigura stabilitate.

Panourile solare și turbinele eoliene ale platformei generează electricitate și, folosind o baterie, furnizează o putere constantă de 4 kilowați (kW) de electricitate (până la 10 kW vârf) la o varietate de tensiuni AC și DC, pentru a alimenta sistemele de la bord și cele externe.

Un carenaj mare găzduiește antena parabolică, radarul și alte antene. Antene, senzori și camere ocupă, de asemenea, perimetrul platformei. CETC estimează că sistemele au o durată de viață de 20 de ani, cu întreținere de rutină.

Capacitățile de comunicații pentru ambele platforme includ comunicații prin satelit (peste 2 megabiți pe secundă). Platformele pot, de asemenea, să transmită apeluri de la un serviciu celular 4G LTE și să ofere o legătură către un serviciu de mesagerie text, accesibil prin intermediul sistemului de navigație prin satelit Beidou din China.

Platformele fixe oferă, de asemenea, comunicații prin împrăștiere troposferică (mai mult de 8 Mbps), dacă sunt situate la o distanță de maximum 320 km de o altă stație de împrăștiere troposferică.

Sistemele de supraveghere includ radar de căutare aeriană și terestră și o suită electronică de monitorizare a semnalelor. Broșurile CETC indică faptul că sistemul poate detecta frecvențe de la 1 GHz la 18 GHz și poate lua direcții pe frecvențe de la 30 MHz la 3 GHz.

Potrivit unei filiale CETC care produce componente electronice pentru platforme, sistemul de supraveghere CETC poate detecta, de asemenea, semnale distribuite de salt de frecvență, în special legătura de date JTIDS (Link-16) SUA.

Platformele pot monitoriza Sistemul de Identificare Automată (AIS) și Sistemul de Supraveghere Dependentă Automată-Difuzare (ADS-B), transmise de la nave și, respectiv, de la aeronave. Camerele care acoperă atât spectrul vizibil, cât și cel infraroșu, asigură supravegherea fotoelectrică a orizontului. Mai mulți senzori sunt, de asemenea, poziționați deasupra și sub apă, pentru monitorizarea hidrologică și meteorologică.

Cele două tipuri de stații Ocean E fac parte dintr-un program CETC mai amplu și din eforturile guvernului chinez de a „informatiza” mediul marin („informatiza” este un termen ciudat în engleză, dar esența sensului său în chineză este „transformare prin informație”).

Platformele Ocean E-Station și capacitățile de comunicații și supraveghere pe care le oferă au aplicații atât civile, cât și militare.

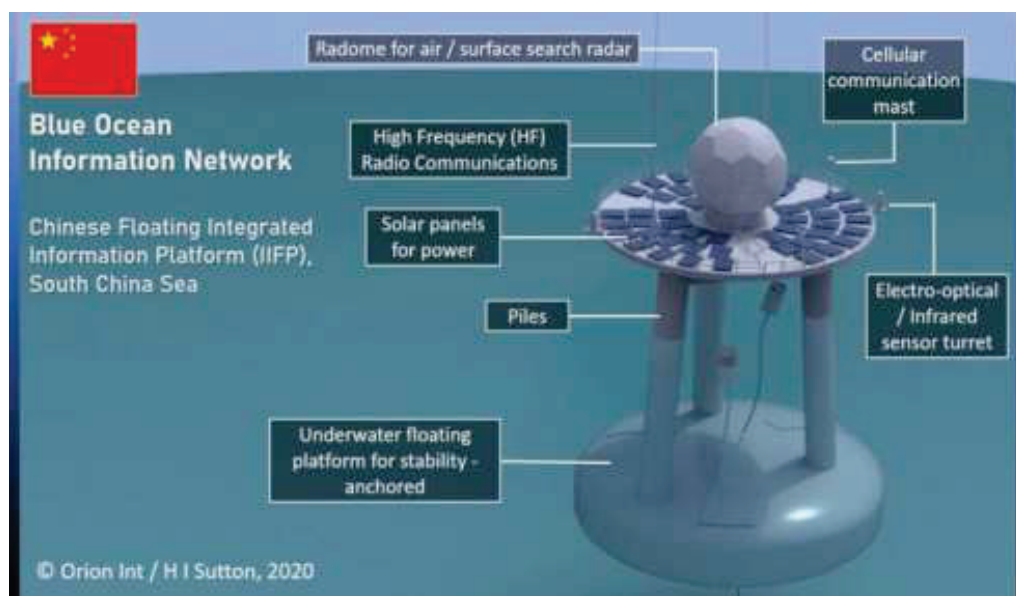
Conform unui comunicat de presă CETC din anul 2017, rețeaua de informații Blue Ocean face parte dintr-o investiție de 300 de milioane de dolari, pentru a construi o „bază industrială de informații pentru integrarea civilă-militară maritimă”.

Implicit în efortul de „conștientizare a oceanului”, este convingerea că o supraveghere și o comunicație sporite vor reduce riscul pentru

interesele maritime ale Chinei și vor permite, potențial, un control mai mare asupra mediului maritim.

Deși desfășurarea stațiilor electronice oceanice și eforturile de conștientizare maritimă ale Chinei par să fi început în Marea Chinei de Sud, aceste centre de informații s-ar putea extinde în alte mări chineze sau chiar pe rutele de navigație din Oceanul Pacific sau Indian.

Statutul juridic al acestor sisteme fără pilot nu este pe deplin clar, în special în apele disputate ale Mării Chinei de Sud.

Sistemul de supraveghere a Mării Chinei de Sud al Chinei

Radare aeriene

La începutul anilor 2010, recunoașterea aeriană a Chinei deasupra Mării Chinei de Sud era încă la început, constând, în principal, din bombardiere H-6 construite în China.

Cu toate acestea, până la mijlocul anilor 2010, China înlocuise bombardierul H-6 cu KJ-200, primul avion AWACS construit în întregime pe plan intern din China.

Mai recent, China a început să înlocuiască KJ-200 cu KJ-500, cel mai nou avion AEW al său, care dispune de un radar cu matrice fazată îmbunătățit, capabil să urmărească simultan 60-100 de ținte aeriene, la distanțe de până la 470 km.

În anul 2017, primul avion KJ-500 AEW a fost desfășurat la Baza Aeriană Navală Lingshou de pe insula Hainan.

În mai 2020, China a desfășurat chiar și un KJ-500 la reciful Fiery Cross, controlat de China, din Insulele Spratly. Apoi, în decembrie 2020, imagini din satelit au surprins cinci aeronave KJ-500 pe pista de aterizare Lingshou.

Avion AWACS cu KJ-500 (Kongjing-500, tradus ca „alarmă de raid aerian”) bazat pe avionul de transport Shaanxi Y-9.

Având în vedere că China are în prezent doar 15 avioane KJ-500 în întregul său inventar (iar forțele sale aeriene navale au doar șapte), prezența a cinci avioane KJ-500 la o singură bază aeriană navală este demnă de remarcat.

Dacă toate ar fi staționate permanent acolo, China ar putea menține cel puțin un KJ-500 deasupra Mării Chinei de Sud în orice moment.

Pe lângă platformele sale cu echipaj uman, China a desfășurat o serie de vehicule aeriene fără pilot (UAV), cu capacitate de cercetare și dezvoltare.

Desigur, sarcina utilă a acestor UAV este mult mai mică decât cea a aeronavelor AWACS, ceea ce înseamnă că radarele lor sunt probabil mai puțin puternice și, prin urmare, au o rază de detecție mai scurtă.

Cu toate acestea, ele sunt capabile de „supraveghere persistentă” pe termen lung. Dacă sunt trimise la locul potrivit, la momentul potrivit, acestea ar putea umple lacunele din acoperirea AWACS sau prin satelit a Mării Chinei de Sud.

Planuri

China și-a îmbunătățit semnificativ capacitățile de supraveghere maritimă în Marea Chinei de Sud, nu doar în ceea ce privește cantitatea și varietatea mijloacelor sale de colectare a informațiilor, ci și în ceea ce privește calitatea acestora.

Concentrația mare de mijloace de colectare a informațiilor din China reflectă în mod clar importanța pe care Beijingul o acordă acestei zone. De asemenea, demonstrează amploarea resurselor pe care Beijingul este dispus să le aloce monitorizării apelor pe care le revendică.

Cu siguranță, capacitățile tot mai mari de supraveghere maritimă ale Chinei i-au permis să își afirme mai bine suveranitatea asupra unei mari părți a Mării Chinei de Sud, ca să nu mai vorbim de monitorizarea activităților vecinilor săi din Asia de Sud-Est.

Faptul că China continuă să implementeze noi capacități de colectare a informațiilor, din ce în ce mai scumpe, cum ar fi radarele de pe platforme semi-submersibile pe mare, sugerează că ar putea exista și alte motive.

Unul dintre acestea ar putea fi dorința de a crea o zonă bine apărată în care noile submarine nucleare chineze cu rachete balistice de tip 094 (sau clasa Jin), cu baza în Golful Yalong, la marginea nordică a Mării Chinei de Sud, să poată opera în siguranță. (Așa cum a făcut Uniunea Sovietică pentru forțele sale nucleare navale din Mările Barents și Ohotsk în timpul Războiului Rece.)

Dacă da, China va încerca să apere un astfel de bastion naval cu cele mai avansate arme ale sale, **inclusiv rachete balistice antinavă.**

Iar pentru ca acestea să fie eficiente, vor avea nevoie de datele precise de urmărire și țintire pe care le poate furniza o rețea robustă de cercetare și dezvoltare (R&N).

Consecințe

Platformele plutitoare și fixe, precum și alte componente ale Rețelei de Informații Oceanul Albastru din China, cauzează îngrijorare în Marea Chinei de Sud și nu numai. Deși CETC a transformat în mare măsură rețeaua într-un sistem de monitorizare și comunicații de mediu, platformele și alte sisteme au, în mod clar, utilitate militară.

Datele de mediu, în special datele hidrografice detaliate și persistente, ar permite marinelor să înțeleagă mai bine cum se vor comporta sonarele active și pasive în mediul submarin.

Capacitatea de a re poziționa rapid platformele și senzorii în timpul unei crize ar putea oferi autorităților chineze avantaje informaționale în caz de criză.

Aceasta ar putea include monitorizarea continuă a apelor contestate sau a insulelor disputate.

O aplicație militară evidentă ar fi utilizarea platformelor și a sistemelor subacvatice desfășurabile pentru a umple lacunele în acoperirea radar, subacvatică sau de comunicații a anumitor zone.

Platformele plutitoare oferă, de asemenea, capacități unice pentru răspunsul la crize.

De exemplu, după un dezastru natural, acestea pot fi desfășurate de-a lungul unei linii de coastă pentru a oferi acoperire radar aeriană și terestră, precum și comunicații celulare, victimelor.

Potențiala desfășurare a stațiilor electronice și a altor componente ale Rețelei de Informații Oceanul Albastru într-o regiune îndepărtată ridică probleme de securitate, politice și juridice, în special în zonele disputate.

Cum ar reacționa alte țări dacă China ar plasa o platformă fixă pe un recif nelocuit, în afara râului Paracelsus sau a altor zone disputate, aparent pentru cercetări de mediu?

În plus, statele de coastă au dreptul legal de a reglementa cercetarea științifică marină în zonele lor economice exclusive și de a refuza permisiunea de a amplasa platforme pe platourile lor continentale.

Aceasta înseamnă că amplasările în apele disputate ale Mării Chinei de Sud și de Est vor provoca cu siguranță proteste și potențiale confruntări pe mare.

Oficialii CETC au scris despre extinderea Rețelei de Informații Oceanul Albastru mult dincolo de sistemul demonstrativ actual și chiar dincolo de apele chinezești.

De exemplu, într-o ediție specială din iunie 2019 a revistei chineze Electronic Science & Technology, oficialii CETC au prezentat trei obiective pentru viitoarea Rețea de Informații Oceanul Albastru:

2025 – Finalizarea construcției Rețelei de Informații Oceanul Albastru în „zone maritime cheie aflate sub jurisdicția [Chinei]” și începerea construcției Rețelei maritime Belt and Road. Aceasta va „satisface nevoile urgente de informații ale autorităților militare și civile din jurisdicțiile zonelor maritime ale Chinei”.

2035 – Construirea Rețelei maritime Belt and Road pentru a sprijini pe deplin construcția Drumului Maritim al Mătăsii al Chinei.

2050 – Extinderea construcției la o „rețea de informații polare oceanice” și conducerea dezvoltării „industriei globale de informații oceanice”.

Rămâne de văzut cât de mult pot fi realizate ambițiile CETC.

Este ceva de urmărit.

Sistemul demonstrativ Rețeaua Informațională Ocean Albastru din Marea Chinei de Sud este cel mai vizibil și ambițios proiect de acest gen, utilizând tehnologia informației pentru a avansa obiectivul Chinei de a deveni o mare putere maritimă.

Este un obiectiv pe care China este deja foarte aproape de a-l atinge.

Întrebarea este cum va folosi acest statut și capacitățile sale.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *** <https://www.fpri.org/article/2021/05/chinas-maritime-intelligence-surveillance-and-reconnaissancecapability-in-the-south-china-sea/>
2. *** <https://newsweek.ro/international/premiera-sua-au-trimis-doua-portavioane-in-marea-chinei-de-sud>
3. *** http://www.ad-stra.ro/library/books/frangopol_mediocritate.pdf

IMPACTUL GLOBALIZĂRII ASUPRA SECURITĂȚII ALIMENTARE A ROMÂNIEI, MEMBRĂ A UNIUNII EUROPENE

THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE FOOD SECURITY OF ROMANIA, A MEMBER OF THE EUROPEAN UNION

Colonel prof.univ.dr. Daniel DUMITRU

Membru corespondent al Academiei de Științe ale Securității Naționale
(e-mail: daniel_dumitru64@yahoo.com)

Rezumat: Acest articol analizează impactul globalizării asupra securității alimentare a României, în contextul apartenenței sale la Uniunea Europeană. Se evidențiază atât beneficiile globalizării, precum accesul la piețe externe, investițiile europene și modernizarea agriculturii, cât și riscurile asociate: dependența de importuri, concurența externă, pierderea biodiversității și vulnerabilitatea la șocuri globale. Sunt examinate politicile europene relevante și se propun măsuri concrete pentru consolidarea securității alimentare naționale. Concluzia subliniază necesitatea unei strategii echilibrate, care să valorifice avantajele globalizării, protejând, în același timp, interesele fermierilor și ale consumatorilor români.

Cuvinte cheie: globalizare, securitate alimentară, România, Uniunea Europeană, agricultură, politici agricole, importuri, sustenabilitate, siguranță alimentară, competitivitate.

Abstract: This article examines the impact of globalization on Romania's food security in the context of its membership in the European Union. It highlights both the advantages of globalization—such as access to external markets, EU investments, and agricultural modernization—and the associated risks, including import dependency, external competition, biodiversity loss, and vulnerability to global shocks. Relevant European policies are discussed, and concrete measures are proposed to strengthen national food security. The conclusion emphasizes the need for a balanced strategy that leverages the benefits of globalization while safeguarding the interests of Romanian farmers and consumers.

Keywords: globalization, food security, Romania, European Union, agriculture, agricultural policy, imports, sustainability, food safety, competitiveness.

Globalizarea reprezintă un proces complex, cu implicații semnificative asupra tuturor sectoarelor economice și sociale, inclusiv asupra agriculturii și securității alimentare. În contextul apartenenței

României la Uniunea Europeană (UE), impactul globalizării este amplificat de politicile comune și de deschiderea piețelor. Acest articol își propune să analizeze în ce mod globalizarea influențează securitatea alimentară a României, atât din perspectiva avantajelor, cât și a vulnerabilităților induse.

Statul modern a fost principalul exponent și apărător al interesului național. Primul a fost promotorul celui de-al doilea, care la rândul său l-a legitimizat pe primul. După unii autori, securitatea, bogăția, libertatea și dreptatea sunt aspirațiile principale ale cetățenilor, corespunzând unor nevoi fundamentale. Problema cea mare este că acest stat modern nu mai este considerat actor principal al globalizării. Cu toate acestea, găsim statele cele mai interesate de procesul globalizării angajate, cu toate resursele de care dispun, la rezolvarea problemelor interne, în special economice și sociale.

În scopul cunoașterii avantajelor și dezavantajelor procesului de globalizare, trebuie să distingem formele de manifestare ale acestui fenomen, deoarece o parte dintre aceste forme sunt favorabile obținerii de beneficii, iar altele reprezintă riscuri asociate care produc dezavantaje. Procesul de globalizare presupune apariția mai multor implicații la nivel economic, care vor influența comerțul internațional (va fi liber), investițiile străine (vor fi realizate direct), capitalurile (mișcarea acestora se va realiza în termen scurt), domeniul IT (se dezvoltă în ritm accelerat tehnologiile din zona comunicațiilor și a socialului), populația (dezvoltarea fenomenului migraționist și efectul neasimilării în rândul populației autohtone) și, nu în ultimul rând, trecerea la o monedă unică.

De multe ori avantajele obținute din globalizare sunt mai mari decât dezavantajele, dar pentru contracararea rezultatelor negative trebuie create instituții corespunzătoare.

În acest sens, oficialii publici au ajuns la un quasi-consens cu privire la câștigurile economice și cele politice, care vor contracara orice pierdere a independenței macroeconomice naționale. Cea mai autoritară susținere a acestei poziții vine tocmai de la Comisia Comunității Europene, care într-un raport „*O piață, o monedă*”¹, arată asupra monedei unice, unul din multitudinea de elemente considerate ale globalizării/integrării europene, care ar avea ca beneficii: eliminarea schimbului valutar în aceeași

¹ Raportul Comisiei Europene, *One currency for one Europe. The road to the Euro*, European Communities, Belgium, 2007.

piață, fapt ce duce la reducerea costurilor tranzacțiilor; reducerea nesiguranței ratelor de schimb, măsură ce duce la eficientizarea comerțului și mișcărilor de capital; stabilitate monetară, determinând stabilirea prețurilor și scăderea inflației; eliminarea riscului devalorizării competitive și creșterea transparenței tranzacțiilor economice, ajutând la scăderea prețurilor; întărirea poziției de negociere a Uniunii Europene cu Statele Unite ale Americii; încurajarea restructurărilor corporative și apariția firmelor europene cu resurse și economie cu forță de a concura în sistemul internațional. Pe de altă parte, există un preț de plătit pentru Uniunea Monetară Europeană, deoarece pentru a atinge acest deziderat, și la o economie integrată regional, membrii guvernelor trebuie să admită că nu toate obiectivele dorite pot fi atinse simultan: rate fixe de schimb; libertatea mișcării de capital; autonomia națională în politica monetară.

În opinia noastră, este o muncă deloc ușoară pentru a surprinde care este impactul globalizării asupra siguranței și securității statelor, mai ales atunci când studiem securitatea alimentară ca pe o dimensiune a securității statelor, deoarece analiștii și specialiștii care studiază acest subiect au o multitudine de abordări a acestuia.

Securitatea alimentară este definită de Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) ca fiind starea în care toată populația planetei să aibă acces la alimente nutritive, sigure și suficiente, care să satisfacă necesitățile nutriționale ale acesteia. Aceasta presupune patru piloni principali: disponibilitatea alimentelor; accesul la alimente; utilizarea adecvată a alimentelor; stabilitatea acestor condiții în timp.

Odată cu trecerea timpului, sintagma securitate națională se dezvoltă tot mai mult, abordările analiștilor și specialiștilor în domeniu ducând la elaborarea unui concept teoretic mai bine individualizat și încheșat².

În domeniul relațiilor internaționale sunt mai multe definiții ale acestei sintagme. Acestea sunt influențate de timpul când se enunță, de resursele la dispoziție cu care se îndeplinesc obiectivele politice, de doctrina

² Ștefan Blaciotti, *Fenomenul globalizării și influența acestuia asupra securității alimentare naționale*, Editura Universității Naționale de Apărare "Carol I", București, p. 45.

politică aleasă (liberalism, conservatorism, neo-marxism etc.), de contextul geostrategic și geopolitic etc.

Apreciem că, definiția securității naționale dată de Michael H. H. Louw este complexă și răspunde perioadei în care a fost elaborată. Acesta spunea că *„securitatea națională cuprinde politica de apărare tradițională a unei națiuni și acțiunile nemilitare ale unui stat, cu scopul de a asigura supraviețuirea întregii sale capacități, ca entitate politică, în vederea exercitării influenței și îndeplinirii obiectivelor sale interne și internaționale”*³.

Această definiție a fost acceptată de Barry Buzan, specialist recunoscut în domeniul securității, care a îmbunătățit-o, aducând clarificări și dându-i următoarea formă: *„securitatea națională este, în primul rând, o problemă de natură politică, strategia de securitate fiind impusă de puterea politică, dar și că această noțiune se bazează pe cinci componente principale: o latură politică, una militară, alta economică, una socială și în cele din urmă, dar nu ultima, a mediului ambiant”*⁴.

Agenda studiilor și a practicii securității naționale s-a extins și ea de-a lungul anilor. Procesul de globalizare aduce și el în discuție alte elemente privind securitatea, la toate palierele sale.

Descrierea globalizării, realizată pe scurt, evidențiază o serie de concluzii, din care vom prezenta pe cele mai relevante.

Nu putem percepe globalizarea ca pe o stare aparte, cu o logică simplă în ceea ce privește dezvoltarea, care schițează o nouă societate ori comunitate mondială, datorită complexității acesteia. Acest fenomen trebuie perceput ca un ansamblu de procese care generează rețele și sisteme, necesare interacțiunii și schimbului la nivel interregional. În acest sens, este necesar să facem o distincție între angajarea sistemului societal și național al unei țări în procese extinse la nivel global și orice idee de integrare globală.

Desfășurarea spațială și interconectarea transnațională și globală densă duc la crearea unor rețele care să permită realizarea cu ușurință a relațiilor dintre componentele ordinii globale (instituții internaționale, corporații multinaționale, organizații neguvernamentale, state și comunități).

³ Michael H. H. Louw, *Strategic Studies and World Order*, Cambridge University Press, 2001, p. 73.

⁴ Barry Buzan, *Strategic Studies: Military Technology and International Relations*, London, 2003, p. 22.

Rețelele create interacționează și se întrepătrund, stabilesc structuri globale care evoluează treptat și care, pe de-o parte, dau putere componentelor ordinii globale, iar, pe de altă parte, le impun constrângeri. În această privință, globalizarea este similară proceselor de „structurare”, deoarece reprezintă un produs creat atât prin acțiuni proprii ale fiecărei componente, cât și prin interacțiunile cumulative dintre nenumăratele agenții și instituții de pe glob. Acest fenomen îl putem asocia unei structuri globale dinamice, care evoluează în timp, și oferă avantaje și dezavantaje comunităților și statelor, care sunt componente ale ordinii globale.

Procesul globalizării influențează aproape toate domeniile sistemului social global (social, politic, economic, militar, juridic, cultural și ecologic), fiind perceput ca fenomen social cu multe fațete.

Urmările interconectării globale nu sunt simțite în același mod și în aceeași măsură de către toate comunitățile sau popoarele implicate. Astfel, ea trebuie distinsă și de convergență, de vreme ce nu presupune o omogenitate sau o armonie crescândă. Interconectarea în creștere poate fi atât o sursă de conflict intens (în loc de cooperare), cât și produsul temerilor comune și al animozităților adânci.

Dacă ne referim la avantajele și dezavantajele globalizării, în ceea ce privește securitatea alimentară a României, trebuie să pornim de la faptul că, potențialul însemnat al agriculturii românești, precum și creșterea prețurilor la produsele agricole pe plan internațional, ar putea menține ridicat interesul investitorilor străini asupra acestui sector. Dar, pe de altă parte, structura foarte fragmentată a suprafeței agricole și lipsa aproape totală a irigațiilor reprezintă obstacole în atragerea de noi investiții, afectând, în același timp, productivitatea muncii. De asemenea, ratele actuale scăzute de investiții pentru amenajările terenurilor agricole au crescut vulnerabilitatea agriculturii românești în fața condițiilor meteorologice și au indus acestui sector un comportament foarte volatil.

Aderarea României la Uniunea Europeană în anul 2007 a marcat o etapă importantă în procesul de integrare economică globală. Printre beneficiile principale se numără: accesul la piețe externe: fermierii români pot exporta produse agroalimentare în spațiul comunitar și nu numai, stimulând astfel producția internă; investiții și fonduri europene: Politica Agricolă Comună (PAC) oferă subvenții și fonduri structurale pentru modernizarea agriculturii și dezvoltarea zonelor rurale; transfer de

tehnologie și know-how: globalizarea facilitează accesul la inovații agricole, echipamente moderne și bune practici internaționale.

Globalizarea implică, în special, bunuri de consum, producția de masă și comerțul. Alimentația și producția de masă pe parcursul evoluției procesului de globalizare au căpătat noi valențe, apariția unor noi alimente și diversificarea acestora și apariția unor reguli noi prin care se interzice plasarea produselor alimentare preparate din animale clonate sau a produselor biodistructive etc.

Totuși, există și dezavantaje rezultate din tendința de a se introduce pe piață așa-zisa „junk food”, produse alimentare bogate în grăsimi, zahăr și sare prin rețele de distribuție cu publicitate susținută precum McDonalds. În ultima perioadă, organizații de consumatori (Organizația Mondială a Sănătății, Consumers International, International Obesity Task Force, Agenția Protecției Consumatorilor din România) au demarat o campanie de conștientizare asupra pericolului, mai ales la copii, reprezentat de comercializarea acestui tip de alimentație.

Un alt dezavantaj, pentru România ca membru al Uniunii Europene, îl reprezintă faptul că, în mediul rural, există un număr considerabil de oameni cu vulnerabilități la nivel social, economic și financiar. De aceea, țara noastră întâmpină numeroase dificultăți în domeniul agriculturii atunci când trebuie să îndeplinească noul set de cerințe complexe impuse de Uniunea Europeană.

Finanțarea externă directă la producător, de care au beneficiat unele state europene la începutul integrării în Uniunea Europeană, dar care în prezent nu mai este utilizată ca mecanism, este de o importanță capitală pentru sectorul agricol românesc, pentru că, după cum observăm, în condițiile creșterii continue a presiunilor exercitate asupra cheltuielilor bugetare, sprijinul financiar acordat din partea guvernului va fi din ce în ce mai modest în anii următori.

Un alt dezavantaj îl constituie orientarea băncilor, cu precădere, către clienții mari și într-o măsură mult mai redusă asupra celor mici, care ar trebui să fie principalii beneficiari ai programelor naționale. Această abordare este strâns legată de nivelul de disponibilitate în ceea ce privește asumarea riscurilor.

Criza financiară internațională, și ea propagată prin efectul de rețea specific globalizării, a afectat sectorul agricol intern.

Pentru limitarea efectelor negative ale crizei economice și financiare internaționale asupra României și pentru continuarea angajamentelor de realizare a unei investiții publice masive în infrastructură, inclusiv cea agricolă și de mediu, s-a încheiat un acord cu Fondul Monetar Internațional.

Din cauza faptului că în România politicile din domeniul agriculturii se schimbă foarte frecvent, o mare parte din potențialul agricol al țării noastre nu este valorificat. Acest potențial este important numai dacă este valorificat, acest lucru fiind posibil numai prin adoptarea unor politici durabile, care să susțină și să organizeze producția și piețele agroalimentare de desfacere, să pună în valoare producția agricolă, pentru ca România să-și asigure hrana necesară traiului decent al populației.

Deși oferă avantaje, globalizarea aduce și provocări semnificative pentru securitatea alimentară a României, precum:

- ***dependența de importuri.*** România importă cantități mari de produse procesate și inputuri agricole - semințe, îngrășăminte, pesticide -, ceea ce o face vulnerabilă în fața șocurilor externe, cum ar fi crizele geopolitice sau fluctuațiile prețurilor internaționale;

- ***concurența neloială.*** Fermierii români, mai ales cei mici și mijlocii, se confruntă cu dificultăți în a concura cu produsele ieftine provenite din țări cu agricultură intens mecanizată. Acest lucru poate duce la abandonul activităților agricole și la scăderea producției interne;

- ***schimbările climatice și volatilitatea piețelor.*** Globalizarea a dus la o mai mare interdependență între piețe, ceea ce face ca secetele, inundațiile sau conflictele internaționale să aibă efecte globale rapide, inclusiv asupra siguranței alimentare din România;

- ***pierderea biodiversității și uniformizarea culturilor.*** Adoptarea intensivă a unor soiuri comerciale și a monoculturilor în detrimentul celor tradiționale afectează biodiversitatea agricolă și reziliența ecosistemelor locale.

Pentru ca România să-și consolideze securitatea alimentară într-un context globalizat, sunt necesare următoarele măsuri: diversificarea producției agricole și susținerea fermelor familiale; creșterea capacităților de stocare, procesare și distribuție internă; reducerea risipei alimentare și educarea consumatorilor; investiții în cercetare agricolă și tehnologii verzi;

consolidarea lanțurilor alimentare locale și promovarea produselor autohtone.

În această epocă a globalizării, România are un mare avantaj față de statele din Uniunea Europeană (având și o poziție privilegiată), dat de resursele agricole, în general, și de terenul arabil, în special, acesta reprezentând 39,5% din teritoriul României. Acest sector agricol a avut mare greutate la aderarea țării noastre la Uniunea Europeană, iar oportunitățile apărute în era globalizării sunt din atragerea fondurilor europene, care sunt foarte importante, din Politica Agricolă Comună.

Pe lângă aceste fonduri europene, la nivelul României, pot apărea oportunități prin aplicarea unor cadre de reglementare (având în vedere faptul că trebuie implementată Politica Agricolă Comună), care să fie predictibile, stabile, și să producă efecte pozitive, în special pentru stabilizarea prețurilor. Avantajele integrării României în Uniunea Europeană trebuie valorificate la maxim, pentru a putea deschide unele oportunități necesare fermierilor români.

Considerăm că, la această dată, Uniunea Europeană are un rol principal în garantarea unui cadru legislativ și financiar, care să sprijine securitatea alimentară: reglementări stricte privind siguranța alimentelor și trasabilitatea produselor; programe de susținere a agriculturii ecologice și a micilor fermieri; mecanisme de intervenție în caz de criză alimentară.

Pentru România, alinierea la aceste politici reprezintă un avantaj important, însă este necesară o adaptare eficientă la condițiile locale și o absorbție crescută a fondurilor disponibile.

Complexitatea problematicii securității naționale, în general, și a rezervelor materiale, a impus o sistematizare a domeniului, stabilirea unor instrumente de analiză, o rigurozitate a conceptelor, precum și un algoritm, din ce în ce mai sofisticat, al reproducerii oricărei arhitecturi posibile la nivel național, din punct de vedere al influențării acesteia de către rezervele materiale. Iată un argument al debutării demersului științific de a analiza corelația dintre rezervele de stat și securitatea alimentară, punând în evidență bazele teoretico-științifice ale procesului analitic.

Astfel, trebuie spus că, din punct de vedere socio-economic, rezervele au apărut și au evoluat odată cu societatea, cu producția de bunuri materiale și servicii destinate bunului mers al acesteia.

Însă, constituirea unei viziuni științifice, cu un pronunțat caracter sistemic, a generat o nouă perspectivă în abordarea și cercetarea acestui concept. El a scos în evidență că are o structură bine definită, un anumit scop și se află în relații logic determinate cu obiecte, fenomene sau procese pe care individul sau societatea, prin utilizarea lor, atenuează sau depășesc anumite situații.

Într-o astfel de abordare, este evident un fapt - rezervele conțin resurse de toate tipurile și, prin urmare, sunt deținătoare de putere.

Conceptul de rezerve are o semnificație și un conținut bine definit, funcție de domeniul la care se referă. De exemplu, la nivel național se poate analiza un sistem de rezerve care include, în proporții variate, dar strict coordonate, diferite tipuri de rezerve. Din punct de vedere al conținutului lor, ele se pot clasifica în rezerve materiale, rezerve umane (ale forței de muncă), valutare, științifice și tehnice.

Considerăm că rezervele sunt, în majoritatea lor, de natură materială, fiind constituite, în principal, din materii prime, materiale, produse finite materializate în categorii de utilaje, instalații și piese de schimb. Acestea au ca principală destinație asigurarea funcționării economiei naționale în parametrii proiectați, precum și satisfacerea nevoilor în situații de forță majoră (calamități naturale, mobilizare).

Așadar, în ansamblul surselor de securitate, rezervele de stat se pot regăsi în componenta economică, financiară și informațională și pot avea, prin folosirea lor în situații limită, rol deosebit în întărirea securității naționale.

Eficiența sau ineficiența managementului rezervelor de stat au consecințe directe asupra mai tuturor dimensiunilor securității naționale. De fapt, se poate spune că nu există domeniu economico-social a cărui securitate să nu depindă, în anumite situații critice, de capacitatea sistemului rezervelor de stat de a-i pune la dispoziție materiile prime sau produsele finite pentru a-și asigura existența.

Iată de ce, se poate aprecia că economia națională „reprezintă temelia existenței unui stat, a unității sale, de ea depinzând, într-o mare măsură, caracterul, calitatea și performanțele în plan intern și extern”⁵.

⁵ Legea nr. 82 din 21 iulie 1992 privind rezervele de stat, republicată, art. 5.

Ca atare, eforturile de edificare a unei securități economice sunt primordiale în aceste vremuri. Ea reprezintă acea stare care permite economiei să funcționeze fără convulsii nu numai în stări de normalitate, ci și în cazul apariției unor crize provocate de calamități naturale, de unii factori antropici, inclusiv a celor care conduc la angajarea țării într-un conflict armat.

Este evident că nu orice economie națională este capabilă să îndeplinească astfel de obiective. Pentru aceasta, este necesar ca economia să urmeze un parcurs de dezvoltare durabilă, care implică: adaptarea ritmului de creștere economică pentru a proteja resursele naturale; îmbunătățirea calității acestei creșteri; asigurarea accesului populației la nevoile fundamentale, precum locurile de muncă, alimentația, energia, apa, locuințele și serviciile medicale; conservarea și extinderea resurselor disponibile; modernizarea tehnologică, alături de gestionarea riscurilor asociate; integrarea deciziilor economice cu cele privind protecția mediului, într-un proces coerent și unitar.

De aceea, o societate cu o dezvoltare durabilă înseamnă, implicit, o societate bazată pe o viziune pe termen lung, în sensul că ea trebuie să prevadă consecințele diferitelor sale activități, astfel ca acestea să nu întrerupă ciclul reînnoirii, trebuie să fie o societate a conservării și a preocupării pentru generațiile viitoare și trebuie să evite adoptarea de obiective ireconciliabile între ele.

Calitatea managementului rezervelor de stat – fie eficientă sau deficitară – are un impact direct și semnificativ asupra securității alimentare, care reprezintă o componentă esențială a securității naționale.

Potrivit specialiștilor, asigurarea securității alimentare ar trebui să se bazeze pe un sistem ierarhizat, alcătuit din măsuri aplicate la nivel național, regional și global. Astfel, abordarea securității alimentare se aliniază perspectivei moderne asupra securității în general, care impune intervenții coordonate la cele trei niveluri menționate. Această abordare urmărește trei obiective esențiale: garantarea unei producții suficiente de alimente, consolidarea unui flux stabil de produse agricole și facilitarea accesului celor care au nevoie la resursele agricole disponibile, astfel încât să poată obține alimentele esențiale pentru o viață sănătoasă. De asemenea, este esențială existența unei agriculturi eficiente, capabile să asigure producții constante și ridicate, iar populația să beneficieze de mijloacele

financiare necesare pentru a achiziționa produsele alimentare. În concluzie, scopul final al securității alimentare la nivel mondial constă în garantarea accesului fizic și economic, în orice moment, al tuturor persoanelor, la alimentele de bază necesare unei vieți sănătoase⁶.

Lipsa securității alimentare poate duce, la nivel intern, la tulburări și tensiuni sociale, poate afecta sănătatea fizică și mintală a populației și poate provoca instabilitate economică și politică. La nivel extern, această lipsă poate atrage diverse presiuni din partea altor state – diplomatice, economice sau politice – toate acestea având potențialul de a compromite securitatea națională.

Pe de altă parte, un stat este considerat că are securitate alimentară atunci când dispune de suficiente resurse agricole, atât vegetale cât și animale, astfel încât să poată: acoperi nevoile de bază ale populației, furniza materii prime industriei și crea rezerve pentru situații de criză.

Considerăm că formarea rezervelor alimentare este deosebit de importantă pentru România, din mai multe motive: frecvența ridicată și amploarea mare a secetei și a altor calamități naturale, cu efecte devastatoare; poziționarea geostrategică a țării, care o expune unui risc crescut de conflicte; riscul major ca producția agricolă să fie complet compromisă în cazul unui război. Asemenea securității energetice, menținerea rezervelor alimentare la un nivel optim – atât ca diversitate, cantitate, cât și calitate – necesită un management profesionist, eficient și responsabil, bazat pe strategii, politici și programe bine fundamentate științific.

Din punctul nostru de vedere, un stat care beneficiază de securitate alimentară dispune de resurse agricole semnificative, atât de origine vegetală, cât și animală. Acestea permit acoperirea nevoilor de bază ale populației, asigurarea materiilor prime pentru industrie, constituirea de stocuri destinate exportului și crearea unor rezerve esențiale pentru situații de urgență – cum ar fi dezastre naturale, crize, conflicte armate sau apariția unor boli contagioase la animale.

România susține o Politică Agricolă Comună stabilă financiar și predictibilă, care să poată oferi fermierilor o perspectivă îndelungată și fonduri suficiente pentru a reduce decalajele față de celelalte state membre

⁶ P. Hirst, *The global economy: myths and realities*, in *International Affairs*, 73, 1997.

și pentru a-și rezolva problemele structurale cu care se confruntă sectorul agricol românesc (fărămițare mare a parcelelor, dotare tehnologică slabă și depășită moral și tehnic pentru majoritatea fermelor mici și mijlocii etc.).

Analizând dimensiunea alimentară a securității, am ajuns la concluzia că aceasta este de importanță majoră pentru asigurarea dezvoltării oricărei organizări sociale, constituind baza reală de la care pornesc majoritatea conflictelor, drept pentru care neasigurarea acesteia, în sine, reprezintă o amenințare pentru umanitate.

Protecția împotriva acestor vulnerabilități, riscuri și amenințări de natură alimentară a început să capete contur și în politicile NATO, incluzând acest sistem în infrastructurile critice, ce necesită o atenție considerabilă în contextul noilor schimbări ale mediului internațional și noilor actori, în principal nonstatali, ce apar pe scena internațională și tind să monopolizeze piețe sau destinații alimentare.

Conceptul de securitate alimentară a cunoscut o evoluție semnificativă în timp, lărgindu-și sensurile și legăturile, astfel încât, în prezent, în accepțiunea sa cea mai cuprinzătoare, face referire la ansamblul condițiilor care asigură accesul adecvat al populației la alimente. Indiferent de diferențele sociale, economice, politice sau culturale, fiecare persoană are un drept fundamental – acela de a se hrăni – însă acest drept nu este garantat în mod egal peste tot. Din acest motiv, instituțiile responsabile se concentrează pe identificarea necesarului fiziologic al ființei umane, luând în calcul toți factorii relevanți, precum și pe echilibrarea cât mai eficientă a relației dintre cererea alimentară și resursele disponibile.

Viziunea privind dezvoltarea spațiului rural se fundamentează pe principiile dezvoltării rurale durabile, care presupune o integrare echilibrată între activitățile agricole (inclusiv silvice) și cele economice non-agricole specifice mediului rural. Această abordare are la bază câteva principii esențiale: menținerea unui echilibru între dezvoltarea economică rurală și protejarea mediului (armonizarea relației economie-ecologie); elaborarea de programe de dezvoltare durabilă cu o perspectivă pe termen mediu și lung; conservarea naturii rurale prin menținerea unui mediu natural cât mai puțin alterat; apropierea mediului construit de cel natural; valorificarea cu prioritate a resurselor naturale locale, în special a celor regenerabile, în economia rurală; diversificarea activităților prin promovarea pluriactivității,

extinderea sectorului agroalimentar, a activităților non-agricole și a serviciilor în mediul rural.

În concluzie, globalizarea influențează profund securitatea alimentară a României, generând atât oportunități, cât și riscuri. Integrarea în UE a oferit un cadru propice pentru dezvoltarea sectorului agricol, dar această dezvoltare trebuie gestionată strategic. O abordare echilibrată, care valorifică avantajele globalizării, dar protejează interesele producătorilor locali și ale consumatorilor, este esențială pentru viitorul alimentar al României.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Barry Buzan *Strategic Studies: Military Technology and International Relations*, London, 2003.
2. Buzan, Barry *Popoarele, statele și teama. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după Războiul Rece*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.
3. Michael H. H. Louw *Strategic Studies and World Order*, Cambridge University Press, 2001.
4. Mureșan, Doina *Securitatea și dimensiunea economică*, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, București, 2008.
5. Mureșan, Mircea și colectiv *Securitatea europeană la începutul mileniului trei*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006.
6. P. Hirst *The global economy: myths and realities*, in *International Affairs*, 73, 1997.
7. Ștefan Blacioti *Fenomenul globalizării și influența acestuia asupra securității alimentare naționale*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2008.
8. * * * *Raportul Comisiei Europene, One currency for one Europe. The road to the Euro*, European Communities, Belgium, 2007.
9. * * * *Legea nr. 82 din 21 iulie 1992 privind rezervele de stat*, republicată, art. 5.

RESURSA UMANĂ - COMPONENTĂ NECESARĂ SUPRAVIEȚUIRII ÎN CAZ DE CONFLICT ARMAT PENTRU ORICE ȚARĂ CA NAȚIUNE

HUMAN RESOURCES - A NECESSARY COMPONENT OF SURVIVAL IN THE EVENT OF ARMED CONFLICT FOR ANY COUNTRY AS A NATION

Col.(r). prof. univ. dr. Costel DUMITRESCU,

*Membru corespondent al Academiei de Științe ale Securității Naționale
(e-mail: dumcostel332@gmail.com)*

Rezumat: Conflictele armate sunt una dintre cele mai puternice forțe motrice pentru strămutarea forțată a populației. Printre alte consecințe, ele provoacă morți și răniți civili, distrugerea infrastructurii civile, prezența munițiilor explozive, inclusiv a minelor și a munițiilor neexplodate, perturbarea serviciilor publice și a statului de drept, separarea familiilor și crearea de copii ai străzii. Din păcate, în conflictele moderne, principiile dreptului internațional umanitar (DIU), piatra de temelie a acestui cadru legal, sunt din ce în ce mai ignorate de combatanți. O astfel de desconsiderare, punând în pericol milioane de civili, este, uneori, o tactică militară deliberată.

Cuvinte-cheie: protecție a civililor și a obiectivelor civile; mecanisme specifice de coordonare și îndrumare; persoane strămutate în interior; refugiații și opozanții politici.

Abstract: Armed conflicts are one of the most powerful drivers of forced displacement. Among other consequences, they also cause civilian deaths and injuries, destruction of civilian infrastructure, the presence of explosive ordnance, including mines and unexploded ordnance, disruption of public services and the rule of law, separation of families and the creation of street children. Unfortunately, in modern conflicts, the principles of IHL, the cornerstone of this legal framework, are increasingly ignored by the fighting. Such disregard, putting millions of civilians at risk, is sometimes deliberate or a military tactic.

Keywords: protection of civilians and civilian objects; specific coordination and guidance mechanisms; internally displaced persons; refugees and political opponents.

Apărarea în conflicte armate

Ideile principale

- În situații de conflict armat, statele și grupurile armate au responsabilitatea principală de a respecta și proteja civilii. Aceasta implică

luarea tuturor măsurilor de precauție posibile pentru a minimiza impactul acțiunii militare asupra acestora. În același timp, organizațiile umanitare și Înaltul Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite (UNHCR) contribuie la asigurarea protecției umanitare a civililor prin dialog și angajament cu statele și actorii armați, precum și prin operațiuni¹.

- Protecția în conflictele armate se bazează ferm pe dreptul internațional umanitar (DIU), care stabilește regulile și standardele pentru desfășurarea conflictelor armate. De asemenea, este consacrat în cadrul sistemului de securitate colectivă prevăzut în Carta ONU. Pentru a asigura o protecție mai eficientă, UNHCR și partenerii săi trebuie să-și aprofundeze înțelegerea DIU și rolul pe care îl pot juca în implementarea acestuia².

- Acțiunile într-o situație de conflict armat ar trebui să includă analiza conflictului și a protecției, precum și monitorizarea protecției. Cheia pentru efectuarea unei analize cuprinzătoare a riscurilor de protecție și a unui răspuns personalizat este înțelegerea și analizarea modului în care conflictul afectează în mod diferit oamenii pe care îi deservim, inclusiv în funcție de sex, gen, vârstă și alți factori.

- În situații de conflict armat, UNHCR cooperează cu alte organizații³. Este esențial să înțelegem arhitectura de protecție, precum și rolurile și capacitățile misiunilor ONU, forțelor de menținere a păcii, platformelor ONU de coordonare civilo-militară, Comitetului Internațional al Crucii Roșii (CICR), precum și comunitățile afectate și autoritățile locale, printre alți actori relevanți.

- Protecția umanitară în conflictele armate poate implica riscuri grave pentru strămutații interni și apatrizii, lucrătorii umanitari și alți parteneri. Strategiile, alianțele, interacțiunile și operațiunile trebuie să se bazeze pe evaluarea atentă a riscurilor și a beneficiilor și pe respectarea principiului „nu face rău”. Respectarea strictă a principiilor umanitare este obligatorie.

Informații generale

Principiile de bază ale DIU în tratamentul civililor sunt:

- **distincție**: obligația de a face distincția între civili și combatanți;

¹ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Principii de protecție*.

² *Ibidem*.

³ Idem, cap. *Instrumente interagenții pentru pregătire*.

- **precauții**: luarea tuturor măsurilor de precauție fezabile pentru a proteja civilii și bunurile civile de efectele atacului;

- **proporționalitate**: să nu provoace pagube excesive în comparație cu superioritatea militară directă așteptată.

Protecția în conflictele armate, așa cum este implementată de către UNHCR și parteneri, se bazează pe o analiză amănunțită a conflictului și a protecției⁴. Acesta poate fi susținut în mai multe moduri, **având ca scop atât creșterea respectului față de DIU de către părțile în conflict, cât și creșterea capacității comunităților de a se angaja în acțiuni de protecție**:

- dialogul și interacțiunea cu autoritățile și actorii armați, inclusiv negocieri de sensibilizare și umanitare;

- operațiuni și proiecte, precum consolidarea mecanismelor de autoapărare comunitară.

În situații de conflict armat, UNHCR lucrează îndeaproape cu alte organizații⁵. Conceptul de protecție a civililor și a obiectivelor civile (POC) este un obiectiv comun la nivelul ONU de a proteja pe cei care nu iau parte activ la ostilități. Prin urmare, UNHCR trebuie să cunoască și să se angajeze cu diferitele mandate și mecanisme de protecție în conflicte armate, inclusiv, printre altele, misiunile politice și de menținere a păcii ale ONU, consilierii ONU pentru protecție, CICR, mecanismele pentru drepturile omului și organisme de coordonare civilo-militară. În situațiile în care nu sunt refugiați, UNHCR lucrează și prin intermediul Protecției colective și al forțelor naționale (HCT)⁶.

Relevanța pentru operațiunile de urgență

O criză umanitară cauzată de un conflict armat poate declanșa afluxuri de refugiați și deplasări interne în diferite părți ale țării sau poate necesita, de asemenea, declararea stării de urgență în mai multe operațiuni din țară, în special în așteptarea deplasărilor transfrontaliere. În conflictul armat, aspectul cel mai important și fundamental al operațiunilor de urgență este protecția populației, întrucât scopul principal al acțiunii umanitare este salvarea de vieți și atenuarea suferinței. Protecția civililor este un imperativ

⁴ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Principii de protecție*.

⁵ Idem, cap. *Instrumente interagenții pentru pregătire*.

⁶ *Ibidem*.

umanitar fundamental, care ghidează operațiunile de urgență în zonele de conflict.

Unele aspecte ale protecției civile, cum ar fi acordarea de ajutor cu succes și negocierile umanitare, pot dura o perioadă semnificativă de timp. Acolo unde nu există experiență anterioară într-o zonă de conflict, UNHCR și partenerii trebuie să obțină o înțelegere aprofundată, dar rapidă, a provocărilor legate de conflict și de protecție, să înțeleagă arhitectura de protecție și **capacitățile actuale** și să stabilească contactele necesare, prezența și încrederea⁷.

Ghid de bază

Analiză, monitorizare și raportare

Analiza conflictului și a apărării

Analiza conflictului ne ajută să înțelegem cauzele subiacente și contextul conflictului. Analiza protecției evaluează riscurile cu care se confruntă civilii, inclusiv persoanele strămutate forțat și apatrizii, în timpul conflictului. O studiere amănunțită a conflictului stă la baza unei analize de încredere a sistemului de apărare. Ambele sprijină strategiile noastre de acordare a ajutorului, activitățile și recomandările către parteneri cheie, cum ar fi HCT și misiunile ONU.

Analiza conflictului ia în considerare următoarele elemente ale acestuia:

- înțelegerea conflictului și a contextului acestuia, inclusiv cauzele fundamentale;
- cunoașterea comunităților și a liderilor implicați, precum și a contextului acestora;
- identificarea principalelor părți în conflict și a intereselor acestora, inclusiv nevoile, temerile, preocupările și aspirațiile;
- înțelegerea motivelor din spatele oricăror atacuri deliberate asupra civililor.

Analiza protecției presupune identificarea principalelor riscuri și nevoi de protecție ale populației afectate. Acest lucru ne impune să înțelegem și să analizăm riscurile de protecție cu care se confruntă diferitele grupuri de populație în funcție de vârstă, sex și factori de diversitate, în timpul conflictului armat. Analiza de securitate este îmbogățită și actualizată prin monitorizarea securității.

⁷ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Asistență de urgență*.

Monitorizarea protecției

Monitorizarea securității analizează schimbările în situația de securitate în timp și identifică modele relevante și incidente legate de securitate. UNHCR și partenerii ar trebui să stabilească un mecanism de monitorizare a protecției în cel mai timpuriu stadiu posibil al unei situații de urgență⁸. Acest mecanism ar trebui să acopere problemele de protecție legate de conflictele armate.

În țările în care există Mecanisme de Monitorizare, Analiză și Raportare (MARA) și Mecanisme de Monitorizare și Raportare (MRM), UNHCR are responsabilitatea de a monitoriza, documenta și raporta încălcările grave împotriva femeilor, fetelor și băieților⁹. UNHCR poate identifica încălcările prin implicarea sa cu mecanismele ONU pentru drepturile omului. Cooperarea cu mecanismele de responsabilitate (curți și tribunale naționale/internaționale, mecanisme de investigație etc.) necesită aprobarea Serviciului Afaceri Juridice al UNHCR și a conducerii superioare¹⁰.

Dialog și interacțiune

În timpul conflictelor armate, lucrătorii umanitari se angajează cu actori armați și cu alte autorități pentru a limita impactul conflictului asupra civililor și pentru a susține drepturile persoanelor. În funcție de arhitectura de apărare, acest angajament poate fi realizat prin mecanisme specifice de coordonare și îndrumare, cum ar fi platformele Coordonatorul Umanitar (HC) și Cooperarea Civil-Militară (CIMIC). În același timp, UNHCR se poate implica direct cu grupurile armate pentru a accesa sau proteja persoanele de interes, precum și alte populații afectate, dacă este necesar¹¹. Este întotdeauna important să se colaboreze cu CICR atunci când este necesar. Dialogul și angajamentul sunt, de obicei, importante în eforturile de păstrare sau restabilire a caracterului civil și umanitar al locurilor în care se află persoanele strămutate.

Analiza corectă a apărării și cunoașterea DIU sunt de o importanță capitală. Cu toate acestea, UNHCR nu își poate baza activitățile doar pe o

⁸ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Mecanisme de protecție*.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ *Idem*, cap. *Coordonare și comunicare*.

¹¹ *Idem*, subcap. *Lucrul cu alții*.

analiză juridică detaliată a acțiunilor militare¹². Colegii de pe teren trebuie să-și amintească faptul că construirea încrederii, aderarea strictă la principiile umanitare și cunoașterea valorilor și culturii locale sunt atuuri foarte importante în cererea de ajutor și negocieri. Ambele procese pot necesita o implicare continuă și atentă și ceva timp.

Lucrări informative și explicative privind linia de apărare

UNHCR și partenerii solicită autorităților competente să implementeze politici, practici sau legislație în conformitate cu standardele internaționale¹³. Acordarea ajutorului funcționează cel mai bine atunci când este realizat în colaborare cu parteneri cheie. Informarea de succes și munca explicativă privind linia de apărare într-un conflict armat necesită:

- obiective clar definite pe baza schimbărilor dorite în protecția populațiilor cu care și pentru care lucrăm;
- identificarea corectă a părților interesate pe care dorim să le influențăm, interesele și puterile acestora;
- alegerea atentă a metodologiei, inclusiv persuasiunea atentă a unora, mobilizarea altora și,
- în cazuri extreme, după analiza atentă și luarea deciziilor, rezilierea contractului.

Negocieri umanitare

Prin negocieri umanitare cu autoritățile mandatate, inclusiv cu actori armați statali și nestatali, UNHCR și partenerii încearcă să stabilească o prezență umanitară în situații de conflict, să asigure accesul populațiilor afectate și să faciliteze asistența și protecția¹⁴. Spre deosebire de sensibilizare, negocierile sunt, în esență, o tranzacție. Negocierile umanitare de succes necesită, printre altele:

- definirea clară a ceea ce încercăm să realizăm și cât de mult suntem dispuși să renunțăm;
- o bună înțelegere a intereselor și valorilor celeilalte părți, precum și cât de mult ar putea fi dispusă să facă compromisuri;
- o declarație clară că, deși termenii pot fi conveniți, organizațiile umanitare vor pleda întotdeauna pentru conformitatea cu standardele internaționale.

¹² UNHCR Handbook for Emergencies – cap. *Coordonare și comunicare* ; subcap. *Lucrul cu alții*, *Coordonarea civilă-militară*.

¹³ Idem, cap. *Cadrul legal* ; subcap. *Mandatul UNHCR pentru refugiați și apatrizi și rolul său în situațiile PID*.

¹⁴ Idem, cap. *Asistență de urgență*.

Abordări operaționale

În timpul conflictului armat, pe lângă angajament și dialog, monitorizare și raportare, UNHCR și partenerii pot îmbunătăți protecția prin abordări operaționale specifice. În funcție de context, acestea pot include¹⁵:

- protecție prin prezență, de obicei în combinație cu alte abordări, cum ar fi proiectele de sprijin comunitar (CSP) și monitorizarea protecției;
- consolidarea mecanismelor de autoprotecție, cum ar fi poliția comunitară, instanțele mobile și planurile de acțiune comunitară în cazul unor noi deplasări;
- evacuare umanitară. Aceasta este întotdeauna o ultimă soluție atunci când condițiile devin sau ar putea deveni rapid intolerabile pentru populația afectată. Evacuarea în sine nu este niciodată o soluție durabilă și ar trebui întreprinsă numai după luarea deciziilor, planificarea și gestionarea riscurilor cu atenție, în conformitate cu îndrumările existente ale UNHCR și în coordonare cu partenerii.

Lucrul cu alți parteneri

Rolul central al protecției necesită eforturi colective pentru reducerea riscurilor de protecție pentru persoanele afectate. Ca parte a acestor eforturi, protecția în timpul conflictelor armate va fi realizată în strânsă cooperare cu alți parteneri umanitari și ONU. UNHCR trebuie să acorde o atenție deosebită arhitecturii umanitare și de protecție, inclusiv în misiunile ONU cu mandat de protecție¹⁶.

Domeniul protecției colective

Pentru persoanele strămutate în interior (IDP) și alte operațiuni non-refugiați, protecția în timpul conflictelor armate va fi coordonată în cadrul grupurilor de protecție conduse de UNHCR¹⁷. Împreună cu domeniile lor de responsabilitate, acestea joacă un rol cheie în monitorizarea și analizarea protecției, în coordonarea răspunsurilor de protecție și în informarea HCT, a grupurilor de lucru pentru acces umanitar, a grupurilor de coordonare civilo-militare (CIMIC) și a altor platforme privind prioritățile de protecție. În plus, prin promovarea cererilor de ajutor în grupurile de protecție, acestea

¹⁵ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Coordonare și comunicare*; subcap. *Modelul de coordonare a refugiaților*.

¹⁶ Idem, cap. *Coordonare și comunicare*; subcap. *Lucrul cu alții*.

¹⁷ Idem, cap. *Protecție*; subcap. *Implicarea UNHCR în situații de strămutare internă*.

pot acționa în cadrul strategiei de protecție a HCT, în scopuri operaționale și pentru sprijinul de ajutorare pentru refugiați.

Printre altele, UNHCR pledează, prin urmare, pentru integrarea educației privind riscurile legate de mine și munițiile explozive (EO) în strategiile și planurile de protecție și promovează conștientizarea riscurilor în rândul populațiilor afectate. În plus, UNHCR sprijină colectarea de date și evaluarea nevoilor pentru a determina amploarea problemei minelor și EO în zonele de refugiați și IDP¹⁸.

Misiunile ONU

Unele misiuni politice și de menținere a păcii ale ONU pot include obiective de protecție. În conformitate cu mandate specifice, acestea pot fi implementate prin structuri integrate pentru drepturile omului, consilieri de protecție, strategii specifice pentru protecția civililor și utilizarea forței de către forțele de menținere a păcii. Acționând, după caz, în cadrul mecanismelor de coordonare (cum ar fi Protecția colectivă și HCT), UNHCR ar trebui¹⁹:

- să înțeleagă mandatele de protecție ale ONU și activitățile misiunilor;
- să partajeze analiza de securitate, inclusiv în scopuri de avertizare timpurie;
- să adopte strategii și metode de protecție directă, inclusiv asigurarea protecției fizice;
- să acționeze pentru sensibilizarea și educarea cu privire la problemele de protecție umanitară;
- să participe la menținerea caracterului civil al taberelor și așezărilor pentru IDP/refugiați.

Managementul riscului

Protecția în timpul conflictelor armate poate implica riscuri grave pentru populațiile afectate, personalul umanitar și parteneri. Erorile și judecățile greșite pot duce la moarte, vătămări sau daune ireparabile. Este esențial ca strategiile, alianțele, angajamentele și operațiunile să se bazeze pe o evaluare atentă a riscurilor și beneficiilor și să adere la principiul „*nu face rău*”. Respectarea strictă a principiilor umanitare este obligatorie. Orice asistență oferită de UNHCR forțelor de securitate care nu fac parte din ONU

¹⁸ UNHCR Handbook for Emergencies, cap. *Asistență de urgență*; subcap. *Educație în situații de urgență*.

¹⁹ Idem, cap. *Protecție*; subcap. *Principii de protecție*.

trebuie să respecte Politica ONU de verificare a antecedentelor (*due diligence*). UNHCR și partenerii trebuie să stabilească rapid, dar atent, prezența, încrederea, alianțele și contactele, inclusiv cu populațiile afectate, și să înceapă operațiunile pe teren²⁰. Prin dialogul continuu și evaluările comune ale riscurilor, ar trebui să se acorde o atenție deosebită diferitelor riscuri cu care se pot confrunta comunitățile, partenerii locali și personalul. Aceste măsuri vor contribui, în sine, la reducerea riscurilor și vor contribui la îmbunătățirea treptată a măsurilor de atenuare a acestora.

Perioada post-urgență

Protecția în timpul conflictelor armate și respectarea DIU nu se limitează la faza inițială a unei urgențe umanitare. Având în vedere natura din ce în ce mai prelungită a conflictelor contemporane, este esențial să se respecte în mod consecvent principiile DIU pe parcursul întregului conflict armat, de la izbucnire până la soluționarea acestuia, inclusiv în perioada de ocupație.

Protecția civililor, pe lângă DIU, acoperă un spectru mai larg, dincolo de conflictele armate. Dreptul internațional umanitar și alte acorduri juridice joacă, de asemenea, un rol cheie în protejarea civililor în diferite situații, inclusiv în timp de pace.

Parte integrantă a acestor eforturi este dezvoltarea mecanismelor de pregătire pentru conflicte, a planurilor de urgență și a analizelor de protecție, precum și a angajamentului semnificativ și a parteneriatului cu actorii cheie. Implicarea activă cu actorii păcii și dezvoltării în timpul tranziției de la faza de urgență la etapele ulterioare este esențială pentru atingerea obiectivului general de consolidare a păcii.

În faza post-urgență, vor avea loc mișcări inverse ale populației. Cu toate acestea, refugiații și opozanții politici (PDI) nu se pot întoarce întotdeauna, odată ce toate motivele deplasării au dispărut. Astfel, protecția împotriva conflictelor armate poate rămâne în continuare o problemă presantă în timpul întoarcerii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

UNHCR *Handbook for Emergencies*

²⁰ UNHCR *Handbook for Emergencies*, cap. *Coordonare și comunicare*.

DEFINIREA CAPABILITĂȚILOR DE APĂRARE PENTRU ASIGURAREA SECURITĂȚII NAȚIONALE

DEFINING DEFENSE CAPABILITIES FOR ENSURING NATIONAL SECURITY

Maior dr. Sînziana IANCU*

(email: iancu_sanziana@yahoo.com)

Rezumat: Securitatea națională a României este asigurată printr-un sistem complex de politici, măsuri și instituții integrate, care urmăresc protejarea intereselor fundamentale ale statului. Direcțiile de acțiune vizează întărirea rezilienței, combaterea amenințărilor hibride, consolidarea parteneriatelor strategice și modernizarea capabilităților militare. Pe plan militar, se urmărește adaptarea structurii de forțe, digitalizarea, reformarea resursei umane și continuarea programelor de înzestrare, în conformitate cu cerințele operaționale actuale.

Construirea capabilităților de apărare implică modernizarea echipamentelor, interoperabilitatea cu structurile NATO și UE, instruirea continuă și dezvoltarea sistemelor C4ISR. Armata României este structurată pe componente terestre, aeriene, navale, forțe speciale, cibernetice și logistice, fiecare având roluri specifice în cadrul apărării naționale. Mobilizarea industriei naționale de apărare și integrarea în lanțurile europene sunt esențiale pentru susținerea acestui efort.

Provocările actuale includ dependența de importuri militare, deficitul de personal calificat și necesitatea adaptării la noile forme de conflict. Direcțiile viitoare se axează pe digitalizare, război cibernetic, inteligență artificială și creșterea rezilienței societale. Consolidarea capabilităților trebuie să fie un proces continuu și bine finanțat, iar România trebuie să-și mențină statutul de aliat credibil în cadrul NATO și UE, adaptându-se constant la dinamica mediului internațional de securitate.

Cuvinte cheie: provocări, securitate, capabilități, NATO, UE, România.

Abstract: Romania's national security is ensured through a complex system of integrated policies, measures, and institutions aimed at safeguarding the state's fundamental interests. The main lines of action focus on strengthening resilience, countering hybrid threats, consolidating strategic partnerships, and modernizing military capabilities. On the military level, efforts are directed toward adapting the force structure,

* Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București.

advancing digitalization, reforming human resources, and continuing armament programs in line with current operational requirements.

The development of defense capabilities involves modernizing equipment, ensuring interoperability with NATO and EU structures, continuous training, and expanding C4ISR systems. The Romanian Armed Forces are structured into land, air, naval, special operations, cyber, and logistics components, each playing a specific role in national defense. Mobilizing the national defense industry and integrating into European production chains are essential to support this effort.

Current challenges include reliance on military imports, the shortage of qualified personnel, and the need to adapt to new forms of warfare. Future priorities focus on digitalization, cyber warfare, artificial intelligence, and enhancing societal resilience. The consolidation of defense capabilities must be a continuous and well-funded process, with Romania maintaining its status as a credible ally within NATO and the EU, constantly adapting to the evolving international security environment.

Keywords: challenges, security, capabilities, NATO, EU, Romania

Introducere

Direcțiile de acțiune în domeniul securității pe plan național

Sistemul securității naționale se definește prin ansamblul mijloacelor, reglementărilor și instituțiilor statului român, care au rolul de a realiza, a proteja și a afirma interesele fundamentale ale României (H 36/2001).

Securitatea națională a României este garantată printr-un complex de politici, măsuri și instituții, integrate în Sistemul Național de Apărare. Direcțiile de acțiune se bazează pe aspecte precum prevenirea și contracararea riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților, respectiv: întărirea rezilienței naționale, protejarea infrastructurilor critice, combaterea amenințărilor hibride (dezinformare, atacuri cibernetice), consolidarea cooperării interinstituționale și întărirea parteneriatelor strategice (SUA, NATO, UE).

La nivel național, printre direcțiile principale de acțiune (*Strategia Națională de Apărare*) se numără: consolidarea capacității naționale de apărare, menită să asigure integritatea teritorială; suveranitatea și independența României, precum și securitatea poporului român; creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză interne și externe, militare sau de natură civilă, a mecanismelor de cooperare interinstituțională și capacităților de combatere a amenințărilor asimetrice și hibride; dezvoltarea domeniilor de importanță strategică, prin racordarea la evoluțiile tehnologice.

Direcțiile de acțiune în domeniul securității pe plan militar

Pe plan militar, direcțiile de acțiune sunt fondate pe consolidarea capacității de apărare colectivă în cadrul NATO, pe dezvoltarea unei structuri de forțe echilibrate, interoperabile și adaptabile, pe participarea activă la misiuni internaționale și pe întărirea capabilităților naționale de descurajare. Aceste direcții sunt în linie cu documentele programatice, precum Carta Albă a Apărării²¹ și Strategia Națională de Apărare a Țării²² și sunt reprezentate de: creșterea nivelului capacității de reacție; adaptarea structurală și revederea organizării armatei la pace și la război, centrată pe cerința îndeplinirii misiunilor; reforma sistemului de management al personalului - „Luptătorul în centrul oricărei strategii”²³; revigorarea procesului de generare a rezervei; digitalizarea; asigurarea resurselor necesare și continuarea programelor de înzestrare.

Mediul de operare actual este marcat de instabilitate strategică, competiție între marile puteri, conflicte hibride și riscuri asimetrice²⁴. Spațiul cibernetic și cel informațional au devenit zone-cheie de confruntare. În acest sens, în sfera militară, principalele caracteristici ale mediului de operare sunt: extinderea interconectării capabilităților de proiecție a forței în toate mediile de confruntare (*terestru, naval, aerian, cibernetic, spațial*) și la toate nivelurile de angajare (*tactic, operativ și strategic*); perfecționarea platformelor autonome; creșterea amplitudinii acțiunilor în spațiul cibernetic și a nivelului de complexitate, afectând atât sistemele de comandă și control,

²¹ *Carta Albă a Apărării*, 2011, Bucharest, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/03/CARTA-ALBA-A-APARARII-.pdf>, accesat la data de 03 septembrie 2021.

²² *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024. Împreună, pentru o Românie sigură și prosperă într-o lume marcată de noi provocări*. Hotărâre 22/2020, disponibil la <https://lege5.ro/gratuit/gm3tomjyguya/strategia-nationala-de-aparare-a-tarii-pentru-perioada-2020-2024-impreuna-pentru-o-romanie-sigura-si-prospera-intr-o-lume-marcata-de-noi-provocari-hotarare-22-2020?dp=gmytqojygm4tcnq>, accesat la data de 07 septembrie 2021.

²³ *Strategia militară a României*, 2021, disponibil la <https://sg.mapn.ro/proiecte/Strategia%20militara%20a%20Romaniei%203.pdf>, accesat la data de 10 august 2021.

²⁴ Hybrid Centre of Excellence, 2018, *Addressing Hybrid Threats*, disponibil la <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2020/07/Treverton-AddressingHybridThreats.pdf>, accesat la data de 11 august 2021.

cât și acțiunile cinetice; creșterea simultană a preciziei sistemelor de armament și a distanței de lovire; crearea de capacități specifice noilor domenii de operare militară (*spațiul cibernetic și spațiul cosmic*); strategii și acțiuni hibride²⁵.

Resursele pentru îndeplinirea misiunilor și obiectivelor militare (până în 2027) includ bugetul alocat apărării (minimum 2,5% din PIB începând cu anul 2023), resursa umană (profesionalizată și antrenată), infrastructura de sprijin, precum și accesul la tehnologie militară de vârf prin programe de înzestrare (ex: F-16, HIMARS, Piranha V)²⁶. De asemenea, este esențială mobilizarea industriei naționale de apărare și integrarea în lanțurile europene de producție.

Direcțiile de acțiune în construirea capacităților de apărare

Construirea capacităților implică modernizarea echipamentelor și a tehnicii de luptă; creșterea interoperabilității cu aliații NATO²⁷ prin realizarea/menținerea capacității operaționale complete a structurilor multinaționale înființate pe teritoriul României (HQ MNC-SE, HQ MND-SE, HQ MN BDE-SE, și Unitatea de integrare a forțelor NATO / NFIU), a celor puse la dispoziția Alianței Nord-Atlantice, ca parte componentă a Forței de răspuns a NATO (NATO Response Force – NRF), a Inițiativei pentru creșterea nivelului de operaționalizare (NATO Readiness Initiative - NRI) și a Grupurilor Tactice de Luptă ale UE (European Union Battle Groups – EUBG); dezvoltarea și operaționalizarea sistemului de comandă, control, comunicații, computere, informații, supraveghere și cercetare (C4ISR), de nivel tactic, operativ și strategic); instruirea continuă și simularea complexă a scenariilor operaționale prin consolidarea structurilor gata de luptă permanent, destinate supravegherii și avertizării timpurii,

²⁵ NATO, Joint Warfare Center (JWC), 2017, *Framework for future Alliance operations (FFAO) Workshop*, Stavanger / Norway (02-03 Oct. 2017), NATO Unclassified (publicly disclosed), disponibil la <https://www.act.nato.int/wp-content/uploads/2023/05/171002ws8-readahead.pdf>.

²⁶ International Trade Administration (ITA), *Defense Industry*, disponibil la <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/romania-defense-industry>.

²⁷ NATO, *NATO STANDARD AJP-3 ALLIED JOINT DOCTRINE FOR THE CONDUCT OF OPERATIONS*, 2019, disponibil la https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3_EDC_V1_E_2490.pdf.

executării serviciului de luptă, intervenției la obiectivele militare, la criză teroristă și în situații de urgență; continuarea dezvoltării structurilor pentru operații în spațiul cibernetic și a forțelor pentru operații speciale prin digitalizarea și automatizarea proceselor militare; menținerea capacității operaționale complete a structurilor destinate executării acțiunilor de luptă pe teritoriul național, prin reacție imediată, descurajare și demonstrație de forță.

Pentru îndeplinirea misiunilor și sarcinilor specifice, structura de forțe a Armatei României este definită din punct de vedere **organizațional, operațional și acțional**.

Din punct de vedere **organizatoric**, Armata României deține următoarele capacități: forțe terestre, forțe aeriene și forțe navale, forțe pentru sprijin de luptă, forțe pentru sprijin logistic, forțe pentru operații speciale, forțe pentru apărare cibernetică și alte forțe²⁸.

Forțele terestre asigură capacitățile de manevră, de lovire și de protecție, în măsură să realizeze dislocarea, prezența, extinderea și continuitatea acțiunilor militare, preponderent terestre, în zonele de interes ale României și/sau aliaților, la pace, în situații de criză și pe timp de război. Asigură, prin rotație, capacități de reacție imediată, precum și forțele care participă la operații și misiuni internaționale la constituirea NRF, NRI și EUBG. În prezent, Forțele Terestre sunt alcătuite din²⁹: Statul Major al Forțelor Terestre, 2 comandamente de divizie (cu structurile de sprijin de luptă și logistic aferente), 8 brigăzi de manevră, 2 brigăzi de sprijin de luptă, 1 brigadă de cercetare, supraveghere și recunoaștere, 3 baze de sprijin logistic și instituții / unități militare de învățământ și formare continuă.

Forțele aeriene apără spațiul aerian național și spațiul aerian comun al Alianței, operaționalizează și mențin operaționalizarea forțelor și mijloacelor aeriene, sprijină celelalte categorii de forțe ale Armatei și participă la rezolvarea situațiilor de urgență și intervenție în sprijinul

²⁸ Indaco, *Structura de forțe Direcționări pentru configurarea, dimensionarea, pregătirea și înzestrarea Armatei României* | Hotărâre 832/2021, disponibil la <https://lege5.ro/Gratuit/ha3tonjwgy3q/structura-de-forțe-directionari-pentru-configurarea-dimensionarea-pregatirea-si-inzestrarea-armatei-romaniei-hotarare-832-2021?dp=gqydsnrxa2dama>.

²⁹ Secretariatul General al Guvernului / SGG, 2021, *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>.

autorităților civile, precum și la îndeplinirea angajamentelor internaționale. În prezent, Forțele Aeriene includ³⁰: Statul Major al Forțelor Aeriene, 5 baze aeriene, o brigadă de apărare antiareiană, o brigadă de cercetare, supraveghere și recunoaștere, o bază de sprijin logistic, instituții / unități militare de învățământ și formare continuă și un grup aerian destinat operațiilor speciale.

Forțele navale desfășoară acțiuni militare, independent sau în cadrul unor grupări multinaționale, pentru **asigurarea integrității spațiului maritim și fluvial**, participarea la impunerea respectării legislației naționale și internaționale în apele teritoriale, zona contiguă și zona economică exclusivă, executarea operației de securitate maritimă și a intervenției pentru căutare-salvare pe mare și pe fluviu. De asemenea, asigură cercetarea permanentă a litoralului și a Mării Negre, sprijină celelalte categorii de forțe ale Armatei și participă la operații și misiuni internaționale, conform planurilor aprobate. În prezent, Forțele Navale includ³¹: Statul Major al Forțelor Navale, flota maritimă, flota fluvială, o brigadă de cercetare, supraveghere maritimă și război electronic, o bază de sprijin logistic și instituții / unități de învățământ și formare continuă.

Forțele pentru operații speciale execută misiuni specifice de cercetare specială, acțiuni directe, de asistență militară și neconvenționale, precum și misiuni complementare acestora, în mediile terestru, maritim și aerian, pe teritoriul statului român sau în afara acestuia, independent sau împreună cu alte forțe naționale și/sau aliate, potrivit legii. În prezent, Forțele pentru Operații Speciale includ³²: Comandamentul Forțelor pentru Operații Speciale, 2 batalioane de Operații Speciale, un batalion Comando, un divizion de Forțe Navale pentru Operații Speciale, un batalion de sprijin și Școala de Aplicație pentru Operații Speciale.

Forțele pentru apărare cibernetică asigură, prin capabilități fixe și dislocabile, planificarea, conducerea și executarea operațiilor în spațiul cibernetic și generează efecte operaționale **în sprijinul operațiilor și misiunilor structurii de forțe**. În prezent, Forțele pentru apărare

³⁰ Secretariatul General al Guvernului / SGG, 2021, *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>.

³¹ *Idem.*

³² *Idem.*

cibernetică includ³³: Comandamentul Apărării Cibernetice, capacități de operații cibernetice fixe, capacități de operații cibernetice dislocabile și centre de răspuns în compunerea categoriilor de forțe.

Structurile pentru sprijin logistic asigură sprijinul logistic operațional și de susținere, necesar structurilor luptătoare și de sprijin de luptă, în conformitate cu cerințele operaționale specifice întreg spectrului de operații, prin structuri specializate pe domeniile funcționale ale logisticii de susținere și operaționale, respectiv: aprovizionare, servicii de campanie, mentenanță, mișcare – transport, HNS și sprijinul recepției, staționării și deplasării (RSOM). În prezent, structurile pentru sprijin logistic includ³⁴: Comandamentul Logistic Întrunit, o brigadă logistică, un comandament de grup de sprijin logistic întrunit (JLSG HQ), 3 baze logistice teritoriale și instituții / unități militare de învățământ și formare continuă.

Structurile pentru comunicații și informatică asigură, prin capacități fixe și dislocabile, sprijinul de luptă pentru managementul, operarea și mentenanța infrastructurii, sistemelor și serviciilor de comunicații, informatică și securitate informațională, în țară și în afara teritoriului național. În prezent, forțele pentru asigurarea serviciilor de comunicații și informatice includ³⁵: Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii, 3 baze de comunicații și tehnologia informației, o agenție pentru management și dezvoltare C4ISR, o bază logistică pentru comunicații și tehnologia informației și unități de sprijin în compunerea categoriilor de forțe.

Forțele pentru asigurarea cu informații, prin capacități fixe și dislocabile, planifică, conduc și execută operații de informații, generând efecte operaționale în sprijinul operațiilor și misiunii structurii de forțe. Forțele pentru asigurarea cu informații sunt compuse din³⁶: Direcția Generală de Informații a Apărării, o brigadă de informații militare, o agenție de informații geospațiale pentru apărare, Direcția Hidrografică Maritimă și mari unități și unități ISR din compunerea categoriilor de forțe.

³³ Secretariatul General al Guvernului / SGG, 2021, *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>.

³⁴ *Idem.*

³⁵ *Idem.*

³⁶ *Idem.*

Structurile pentru sprijin medical asigură: implementarea politicilor și strategiilor de sănătate în Armata României la nivel strategic; sprijinul medical operațional la nivel tactic și operativ și asistență medicală primară, de urgență, de specialitate și de recuperare pentru personalul propriu, militarii în rezervă și în retragere și membrii de familie ai acestora, prin rețeaua proprie integrată în sistemul național de asigurare a sănătății. Structurile pentru sprijin medical sunt compuse din³⁷: Direcția medicală, 11 spitale militare, 5 unități sanitare ambulatorii, 4 unități de sprijin medical, unități de cercetare și recuperare, instituții / unități militare de învățământ și formare continuă.

Din punct de vedere **operațional**, Armata României **deține următoarele capacități**³⁸:

- ❑ **structuri de comandă, control și comunicații**: CNMC (N), Comandamentul Forțelor Întrunite, componente/comandamente operaționale ale categoriilor de forțe, comandamente de sprijin (Comandamentul Logistic Întrunit, Comandamentul Comunicațiilor și Informaticii), Comandamentul Apărării Cibernetică, Comandamentul Forțelor pentru Operații Speciale, comandamente de divizie/similar, brigadă/similar, de flotă, flotilă, centre de operații;
- ❑ **structuri pentru asigurarea cu informații**: mari unități și unități de cercetare, supraveghere și recunoaștere;
- ❑ **structuri de angajare**: mari unități și unități mecanizate, de infanterie, vânători de munte, operații speciale, tancuri, artilerie, poliție militară, operații psihologice, de infanterie marină, escadrile de aviație de luptă, aviație de instrucție, elicoptere de luptă și divizioane de nave de luptă la mare și fluviu;
- ❑ **structuri de sprijin de luptă**: mari unități și unități de rachete sol aer, de apărare antiaeriană, de geniu, de protecție chimică, biologică, radiologică și nucleară, de minare/deminare maritimă și pentru protecția demnitarilor militari români și străini pe teritoriul național;
- ❑ **structuri de proiecția forței și mobilitate**: escadrile de transport aerian;

³⁷ Secretariatul General al Guvernului / SGG, 2021, *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>.

³⁸ *Idem.*

- ❑ **structuri de sprijin logistic:** mari unități și unități de logistică operațională pentru forțele terestre, aeriene, navale și comunicații și informatică, precum și baze logistice de susținere.

Din punct de vedere **acțional**, Armata României **deține următoarele capacități**³⁹:

- ❑ **structuri din pachetul de forțe gata de luptă permanent**, pentru supraveghere și avertizare timpurie, sprijinul autorităților administrației publice centrale și locale și antiterorism;
- ❑ **structuri din pachetul de forțe cu capacitate de reacție imediată**, pentru evitarea surprinderii și angajarea în acțiuni militare de intensitate redusă, menținerea integrității spațiului aerian al României - integrat în Sistemul extins de apărare aeriană al NATO, asigurarea inviolabilității și controlului asupra mărilor teritoriale și apelor maritime interioare, precum și pentru descurajare și reacție, pregătirea apărării obiectivelor importante din adâncimea strategică și punerea în aplicare a acțiunilor specifice pentru implementarea la nivel național a măsurilor NATO de răspuns la criză;
- ❑ **structuri din pachetul de forțe cu capacitate de reacție rapidă** pentru descurajarea unei agresiuni iminente;
- ❑ **structuri din pachetele de forțe pentru apărarea strategică și/sau respingerea agresiunii;**
- ❑ **structuri care se constituie la mobilizare**, pentru regenerarea forțelor și alte misiuni.

Procesul de construire a capacităților de apărare este unul complex, care implică evaluarea continuă a mediului de securitate; planificarea strategică multianuală; programe de achiziție și cercetare-dezvoltare; cooperare internațională (prin PESCO, EDF, Joint Procurement), precum și evaluări și exerciții comune pentru testarea capacităților. La nivelul Ministerului Apărării Naționale, a continuat implementarea obiectivelor de politică de apărare și planificare, prin integrarea și unificarea viziunii Guvernului asupra apărării naționale. Acest demers reflectă obiectivele prevăzute în Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020–

³⁹ Secretariatul General al Guvernului / SGG, 2021, *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>.

2024⁴⁰, în vederea asigurării unei fundații solide pentru transformarea și modernizarea instituției militare. Planificarea strategică include: elaborarea de documente, precum Strategia Națională de Apărare (*mai sus-menționată*), care stabilesc direcțiile de dezvoltare a apărării. Alocarea resurselor este reprezentată de bugetarea adecvată și de investițiile în cercetare și dezvoltare militară. Instruirea și modernizarea forțelor au loc prin adaptarea la noile tehnologii și metode de luptă, iar în ceea ce privește cooperarea internațională, aceasta se desfășoară prin participarea în alianțe, precum NATO și UE, pentru a asigura interoperabilitatea și sprijinul reciproc.

Provocări și direcții viitoare

De-a lungul timpului, România s-a aflat în prima linie a eforturilor NATO de implementare a măsurilor necesare consolidării posturii colective de descurajare și apărare la Marea Neagră.

Obiectivul României vizează identificarea opțiunilor de adaptare pe termen mediu și lung a posturii colective de descurajare și apărare, asigurând, totodată, participarea la eforturile de consolidare a capacităților de apărare ale celor mai vulnerabili parteneri regionali. România a pledat constant, la nivel de aliat, pentru întărirea apărării înaintate, printr-un angajament și o prezență sporită a aliaților în regiune, precum și pentru recunoașterea adecvată a Mării Negre ca zonă de importanță strategică pentru securitatea europeană și euroatlantică.

Printre provocările actuale și viitoare se numără riscul ridicat de dependență de importuri militare, recrutarea și retenția personalului calificat, precum și necesitatea adaptării doctrinelor la conflictele generației următoare.

Direcțiile viitoare includ accelerarea procesului de digitalizare a apărării, consolidarea componentelor de război electronic și cibernetic, precum și dezvoltarea dronelor și a inteligenței artificiale (AI) pentru operații militare. Toate aceste eforturi trebuie abordate cu atenție față de buget și sustenabilitate, asigurând finanțare continuă pentru modernizarea apărării.

⁴⁰ Administrația prezidențială a României, *National Defence Strategy 2020-2024*, București, 2020, disponibil la https://www.presidency.ro/files/userfiles/National_Defence_Strategy_2020_2024.pdf.

Totodată, este necesară adaptarea la noile forme de război, ceea ce presupune dezvoltarea capabilităților în domeniul războiului cibernetic și informațional, precum și inovarea tehnologică, care implică investiții în tehnologii emergente pentru menținerea superiorității strategice. La fel de importantă este reziliența societății, care depinde de implicarea societății civile în eforturile de apărare și de educare a populației cu privire la securitatea națională.

Concluzii

- ❑ NATO, prin inițiativa NATO 2030, își propune să întărească alianța pentru a face față provocărilor viitoare, inclusiv prin adaptarea la schimbările climatice și integrarea noilor tehnologii în apărare⁴¹.
- ❑ Capabilitățile de apărare reprezintă pilonul central al arhitecturii de securitate națională, asigurând atât descurajarea adversarilor, cât și capacitatea efectivă de reacție în fața amenințărilor convenționale și neconvenționale.
- ❑ Reziliența societală și capacitatea de mobilizare rapidă sunt factori esențiali în contracararea unui atac de amploare și menținerea funcționalității statului în condiții de criză prelungită⁴².
- ❑ Întărirea unei apărări în profunzime, capabilă să absoarbă șocul inițial al unei agresiuni și să permită desfășurarea ulterioară a contraofensivei, inclusiv prin utilizarea adecvată a geografiei și a rețelelor logistice.
- ❑ Un aspect important îl reprezintă rolul decisiv al informațiilor, al comunicațiilor securizate și al armamentului de precizie, care au determinat eficiența operațiunilor militare și au permis lovituri cu impact strategic asupra capabilităților adversarului.
- ❑ Consolidarea capabilităților de apărare trebuie să fie un proces coerent și continuu, bazat pe evaluări strategice realiste, planificare multianuală și aliniere cu standardele NATO și ale Uniunii Europene.

⁴¹ NATO, *NATO 2030: MAKING A STRONG ALLIANCE EVEN STRONGER*, disponibil la <https://www.nato.int/nato2030/>.

⁴² RAND Corporation, 2021, UK, *Enhancing Defence's Contribution to Societal Resilience in the UK*, disponibil la https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RRA1100/RRA1113-1/RAND_RRA1113-1.pdf.

- ❑ O abordare integrată implică nu doar componenta militară, ci și colaborarea strânsă cu domeniile civil, economic, tehnologic și informațional, într-un cadru interinstituțional și multisectorial.
- ❑ Flexibilitatea doctrinară și operațională este esențială pentru adaptarea rapidă la noile tipuri de conflict, caracterizate de utilizarea combinată a forței militare, tehnologiei, propagandei și acțiunilor de dezinformare, respectiv războiului cibernetic.
- ❑ Investițiile în apărare trebuie să vizeze nu doar modernizarea echipamentelor, ci și creșterea calității resursei umane, dezvoltarea centrelor de excelență și întărirea bazei industriale naționale de apărare.
- ❑ România trebuie să-și mențină profilul de aliat credibil în cadrul NATO, participând activ la inițiativele comune și contribuind cu capacități interoperabile la apărarea colectivă.
- ❑ Securitatea națională nu mai poate fi concepută fără dimensiunea anticipativă, iar capacitatea de a prevedea, preveni și reacționa rapid la crize este o condiție esențială a stabilității interne și a credibilității externe.
- ❑ Apărarea teritoriului național este strâns legată de angajamentele internaționale ale României, iar politica de securitate trebuie să reflecte atât interesele naționale, cât și solidaritatea cu aliații din cadrul parteneriatelor strategice.
- ❑ Securitatea României depinde de echilibrul între voința politică, susținerea publică și capacitatea tehnico-militară, într-un efort constant de adaptare la un mediu internațional în permanentă schimbare.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Administrația Prezidențială a României *National Defence Strategy 2020-2024*, disponibil la https://www.presidency.ro/files/userfiles/National_Defence_Strategy_2020_2024.pdf; 2020
2. Hybrid Centre of Excellence, 2018 *Addressing Hybrid Threat*, disponibil la <https://www.hybridcoe.fi/wp-content/uploads/2020/07/TrevertonAddressingHybridThreats.pdf>;

3. INDACO, 2021 *Structura de forțe Direcționări pentru configurarea, dimensionarea, pregătirea și înzestrarea Armatei României (Hotărârea 832/2021)*, disponibil la <https://lege5.ro/Gratuit/ha3tonjwgy3q/structura-de-forte-directionari-pentru-configurarea-dimensionarea-pregatirea-si-inzestrarea-armatei-romaniei-hotarare-832-2021?dp=gqydsnrxha2dam>;
4. International Trade Administration (ITA) *Defense Industry*, disponibil la <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/romania-defense-industry>;
5. NATO *NATO 2030: Making a Strong Alliance Even Stronger*, disponibil la <https://www.nato.int/nato2030/>;
6. NATO *NATO Standard ajp-3 allied joint doctrine for the conduct of operations*, 2019, disponibil la https://www.coemed.org/files/stanags/01_AJP/AJP-3_EDC_V1_E_2490.pdf;
7. NATO Joint Warfare Center (JWC), 2017, *Framework for future Alliance operations* (FFAO) Workshop, Stavanger / Norway (02-03 Oct. 2017), NATO Unclassified (publicly disclosed),
8. RAND Corporation, 2021, UK *Enhancing Defence's Contribution to Societal Resilience in the UK*, disponibil la https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RRA1100/RRA1113-1/RAND_RRA1113-1.pdf;
9. Secretariatul General al Guvernului, 2021 *Strategia militară a României*, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/08/STRATEGIA-MILITARA-A-ROMANIEI-1.pdf>;
10. * * * *Strategia Militară a României*, 2021, disponibil la <https://sg.mapn.ro/proiecte/Strategia%20militara%20a%20Romaniei%203.pdf>.
11. * * * *Carta Albă a Apărării*, 2011, disponibil la <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/03/CARTA-ALBA-A-APARARII-.pdf>;

